

POLSTOROČIE V SLUŽBÁCH VZDELANOSTI

50 rokov
Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre

UKF
50

UNIVERZITA
KONŠTANTÍNA
FILOZOFA
V NITRE

50. VÝROČIE VZNIKU

ÚVOD

Katedra matematiky a fyziky (Pedagogický inštitút) na otvorení školského roku 1961/1962 (dolu prof. RNDr. Arpád Kecskés, CSc. a prof. RNDr. Ondrej Šedivý, CSc.)

Historický záber na Univerzitu Konštantína Filozofa v Nitre

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre si v tomto roku pripomína 50. výročie svojej existencie. Vo svete je veľa univerzít s podstatne dlhšou, stáročia budovanou tradíciou, z ktorých mnohé sa zlatými písmenami zapísali do dejín ľudstva, pretože na nich od čias stredoveku po súčasnosť pôsobili alebo študovali významné vedecké osobnosti, objavitelia, myslitelia, umelci, nositelia Nobelových cien, ktorí ich preslávili. V ich vedeckých centrách sa uskutočnili prelomové objavy, ktoré mali zásadný význam pre rozvoj tej–ktorej disciplíny a v konečnom dôsledku ovplyvnili život veľkej časti ľudstva. V porovnaní s takýmito univerzitami sa môže tých našich päťdesiat rokov zdať celkom banálnymi či bezvýznamnými. Napriek tomu sa domnievame, že je príhodné toto okružie jubileum si pripomenúť a osláviť aj touto publikáciou. Vysokoškolská vzdelávacia inštitúcia totiž nie je dajaký abstraktný subjekt či veľké neživé teleso, ktorému sú temporálne súvislosti celkom ľahostajné, ale je to živý, pulzujúci organizmus, ktorý tvoria ľudia – študenti, vyučujúci, vedeckí a ďalší pracovníci. A z hľadiska ľudského života je päťdesiat rokov veľký časový úsek, nie bezvýznamný čas predstavuje aj obdobie univerzitného štúdia, vymedzené zväčša piatimi rokmi, lebo je to etapa intenzívneho nadobúdania vedomostí, vzdelania a neraz aj očarenia z poznávaného.

Nemôžeme si a ani si nechceme navrávať, že naša univerzita má svetový význam, že rozhodujúcou mierou ovplyvňuje vývin niektorej z vedných oblastí, hoci v niektorých prípadoch sú jej výsledky rešpektované v medzinárodnom kontexte. Vo vzdelávacom systéme Slovenska, v rozvoji vzdelanosti, vedy, kultúry, umenia a duchovného potenciálu našej nevelkej krajiny si však v priebehu päťdesiatich rokov vybudovala dôležitú pozíciu, nezastupiteľné miesto. Je súčasťou spoločenského bytia regiónu i štátu.

Touto publikáciou chceme nielen informovať o dejinách Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre a jej súčasnom stave a na nej prebiehajúcich procesoch, ale aj vzdať úctu všetkým pedagógom, vedeckým pracovníkom a administratívnym zamestnancom, ktorí na nej poctivo pracovali, dávajúc v najlepšej vôli svoje tvorivé sily do jej služieb, či už v časoch ľahších, alebo neľahkých, ako aj všetkým jej absolventom, ktorí sa úspešne uplatnili ako pedagógovia, osvetoví a kultúrni pracovníci, vedci, publicisti, umelci alebo v iných profesiách.

Doc. PhDr. Igor Hochel, PhD.

UNIVERZITA
KONŠTANTÍNA
FILOZOFA
V HISTORICKOM
PRIEREZE

Prof. PhDr. Ing. Jozef Pastier, CSc. (60. roky)

Z histórie Katedry techniky
a informačných technológií (60. roky)

Svoju bohatú, neraz komplikovanú históriu nemajú len národy, štáty, regióny či kontinenty, ale aj inštitúcie, ktoré sa rozhodujúcou mierou podieľajú na ich formovaní a rozvoji. Inštitúcie, prirodzene, sú závislé od „veľkých dejín“, neexistujú mimo času a vplyvov politiky a štátnej moci, ale neraz – či už priamo, alebo nepriamo – samy chod dejín ovplyvňujú. K inštitúciám, ktoré zohrávajú pozitívnu dejinnotvornú rolu, ktoré formujú spoločenské vedomie, vytvárajú kultúrnu tradíciu v najširšom slova zmysle, patria aj vysoké školy, pretože napriek – alebo niekedy priam navzdory – meniacim sa politickým systémom, ideológiám a mocenským záujmom šíria predovšetkým vzdelanosť. V ich duchovnej klíme sa rodia osobnosti, ktoré svojimi intelektuálnymi kvalitami, prácou, humanitným zmýšľaním, zmyslom pre demokraciu vytvárajú i také hodnoty, ktoré v konečnom dôsledku „menia dejiny“, aj keď to na prvý pohľad nie je vidieť.

Svoje malé, ale bohaté a zaujímavé päťdesiatročné dejiny má už aj Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, ktorej dnes patrí nezastupiteľné miesto v systéme vysokoškolského vzdelávania na Slovensku. Začali sa v roku 1959, keď tu bol založený Pedagogický inštitút. Jeho vznik súvisel s reformou vysokoškolského vzdelávania učiteľov základných škôl, ktorá sa uskutočňovala na základe nariadenia vlády. Podstatou reformy bolo zrušenie vtedajších vysokých, vyšších a stredných pedagogických škôl, ktoré mali nahradiť pedagogické inštitúty, zabezpečujúce odbornú prípravu učiteľov 1. a 2. stupňa základných škôl, zatiaľ čo vzdelávanie budúcich pedagógov pre stredné školy zostávalo v kompetencii univerzít, resp. ich jednotlivých fakúlt. Počítalo sa s tým, že v každom zo vtedajších krajov bude pôsobiť jeden takýto inštitút, čo malo saturať jednak záujem o štúdium a jednak potreby škôl v jednotlivých oblastiach Československa. Pedagogický inštitút v Nitre začínal v skromných podmienkach, s malým počtom učiteľov, pričom pedagogický kolektív sa formoval prevažne z bývalých profesorov stredných škôl, teda z pracovníkov, ktorí nemali nijaké skúsenosti s vyučovaním na vysokej škole. Samozrejme, pôsobili tu aj limity, vyplývajúce z dobových politických a ideologických obmedzení. Ako zaujímavosť môžeme uviesť niekoľko faktov, ktoré sa dajú nájsť v rôznych historických i novších prameňoch, hoci nie vždy sa celkom zhodujú. V roku svojho vzniku mal Pedagogický inštitút v Nitre 29 pedagogických pracovníkov. Traja z nich mali titul inžiniera a dvaja titul PhDr., ostatní boli bez akademického titulu. Pätnásť pracovníci, resp. pracovníčky

boli vedení ako odborní asistenti, jedna pracovníčka ako asistentka a ostatní boli vo funkciách učiteľov. „Rozptýlení“ boli na 6 katedrách – na Katedre pedagogiky a psychológie, Katedre slovenského a ruského jazyka, Katedre výtvarnej výchovy, Katedre hudobnej výchovy, Katedre prírodných vied a Katedre marxizmu-leninizmu. Všetkému „šéfoval“ riaditeľ (vtedy ešte nie dekan) Ing. Jozef Pastier. Priam raritne – aj vzhľadom na dobový zástoj „jedinej správnej ideológie“ v spoločenskom procese – môže pôsobiť informácia, že Katedra marxizmu-leninizmu mala jediného člena v osobe svojho vedúceho. V zakladajúcom roku Pedagogického inštitútu na ňom začalo študovať 316 študentov. Už v roku 1960 bolo z Bratislavy do Nitry presťahované štúdium učiteľstva pre základné školy s vyučovacím jazykom maďarským.

Pedagogický inštitút však pod svojím názvom existoval iba 3 roky (1959 – 1963), pretože v reforme vysokoškolského systému sa pokračovalo. Národné zhromaždenie v tom čase prijalo zákon, podľa ktorého sa pedagogické inštitúty, ktoré mali trojročný študijný plán, zmenili na pedagogické fakulty so zameraním na štúdium učiteľstva všeobecnovzdelávacích predmetov pre základné školy. Štúdium už bolo štvorročné. Niektoré československé pedagogické fakulty boli zároveň včlenené do univerzít, avšak naša alma mater pôsobila od roku 1964 ako samostatná Pedagogická fakulta v Nitre. V desiatom roku svojej existencie, teda v roku 1969, už mala 18 katedrií a 190 vyučujúcich. Dôkazom kvalitatívneho rastu a zrenia, rozvoja výskumnej a vedeckej činnosti v priebehu jedného decénia je i skutočnosť, že sa radikálne zmenila odborná pripravenosť pedagógov, pretože z uvedeného počtu bolo 5 profesorov a 17 docentov.

Prirodzene, začiatok 70. rokov minulého storočia nepredstavuje najšťastnejšiu etapu vo vývine školy, pretože ho poznačila všadeprítomná trestajúca ruka tzv. normalizácie. Dôsledky potlačenia reformného hnutia Pražskej jari, upevňovania moci novej politickej garnitúry a previerková kampanň nepriaznivo zasiahli aj Pedagogickú fakultu v Nitre. Mnohí talentovaní pedagógovia museli z fakulty odísť, iní boli vylúčení z pedagogického procesu, preradení na podradnejšie miesta, viacerí boli obmedzovaní v odbornom a kariérnom raste. Zastavené bolo vydanie niektorých hotových vedeckých monografií i učebných textov, pretože ich autori sa ocitli v nemilosti. Zrušené boli niektoré študijné odbory a zanikli aj príslušné katedry. Rozhodne to neprospievalo úrovni poskytovaného vzdelávania, čo, pravda, neznamená, že

by poslucháči študujúci v období najtvrdšej normalizácie končili štúdium nedostatočne pripravení. Nie všetky krivdy z tých čias bolo možné po roku 1989 napraviť, a tam, kde sa to dalo, mohlo ísť len o čiastočnú nápravu, pretože stratené roky sa nedajú nahradiť. Problémom, s ktorým sa vysokoškolskí učitelia museli dlhodobo vyrovnávať, bol všestranný ideologický tlak, spolitizovanie a ideologizácia predovšetkým spoločenskovedných predmetov. O tejto jednoznačnej a jednostrannej obmedzujúcej tendencii svedčí aj publikácia *20 rokov Pedagogickej fakulty v Nitre* z roku 1978, v ktorej sa odsudzuje obrodňý proces v roku 1968 a ďalej sa v nej píše: „...po dôslednej realizácii uznesení najvyšších orgánov KSČ od r. 1970 fakulta zaznamenáva etapu nebývalého kvalitatívneho rozkvetu. Je to obdobie zápasu o vysokú ideovosť výchovno-vzdelávacieho procesu v duchu marxizmu-leninizmu...“.

Istý medzník v dejinách našej univerzity predstavuje rok 1977, keď v súlade s projektom *Ďalší rozvoj československej vzdelávacej sústavy* boli posilnené právomoci všetkých pedagogických fakúlt, resp. rozšírilo sa ich vzdelávacie pôsobenie. K dovtedajšej príprave učiteľov pre 1. stupeň základných škôl (čo bol pôvodne 1. – 5. ročník) v štvorročnom štúdiu a 2. stupeň základných (čo bol 6. – 9. ročník) v päťročnom štúdiu pribudlo právo poskytovať päťročné štúdium učiteľstva všeobecnovzdelávacích predmetov pre stredné školy. Zároveň tieto fakulty získali právo na rigorózne konanie pri získavaní hodnosti PhDr., neskôr PaEDr. Samostatné pedagogické fakulty tak boli zrovnoprávnené s univerzitnými filozofickými, prírodovednými fakultami a fakultami telesnej výchovy a športu. Prví študenti do nového typu štúdia na Pedagogickej fakulte v Nitre nastupovali už na začiatku školského roka 1977/1978. Tento systém štúdia sa udržal prakticky až po začiatok posledného desaťročia druhého milénia, pričom, pravda, sa postupne rozširoval počet študijných odborov, zákonite vznikali aj nové katedry a narastal počet učiteľov. Primárne zostávalo zameranie na štúdium učiteľstva pre základné a stredné školy, avšak poslucháči získavali dobrú orientáciu v daných vedných odboroch, nadobúdali široké penzum vedomostí, čo im umožňovalo uplatniť sa aj mimo pedagogického procesu, v iných povolaniach. Niektorí absolventi sa skutočne presadili aj ako vedeckí pracovníci.

Dá sa povedať, že zatiaľ čo 70. roky XX. storočia predstavujú napriek dobovým obmedzeniam etapu definitívneho etablovania Pedagogickej fakulty v Nitre v systéme vysokých škôl na Slovensku (resp. v Československu)

a stabilizovania základnej výskumnej a vedeckej orientácie, 80. roky sú obdobím jej ďalšieho rozvoja ako v oblasti vyučovacieho procesu, tak vo sfére vedy a výskumu. Viacerí pedagógovia získali značné renomé vo vedeckých kruhoch v Československu i v medzinárodnom kontexte.

V jubilejnom roku 1989 na 14 katedrách Pedagogickej fakulty v Nitre pôsobilo 242 pedagógov, medzi ktorými bolo 8 profesorov, 72 docentov, 5 doktorov vied, 127 kandidátov vied. Tieto čísla – a dali by sa uviesť aj ďalšie – naznačujú celkový pozitívny vývin a rozmach. Nebolo by však dobré vytvárať si idylickú predstavu. Progres sa dial nie vďaka politickému systému v krajine, ale napriek nemu. Jednotlivci i pracovné tímy neraz museli čeliť ideologickým tlakom, viesť spory a postupovať opatrne, takticky, robiť kompromisy, aby sa presadila správna myšlienka, mohol sa realizovať nápad, vydať kniha. Platilo, že uľahčenú cestu vo vedeckom raste a pri kariérnom postupe mali tí, čo vstúpili do komunistickej strany. Mnohé pozitívne neraz narazilo na nepochopenie, niektoré boje či zápasy boli prehrané. Nepriaznivo pôsobili aj zásahy „zvonka“. Ako príklad možno uviesť úsilie školského rezortu o profilovanie či reštringovanie pedagogických fakúlt na Slovensku zo 70. rokov. Jeho prvou obeťou sa stali západné filológie – zrušené boli študijné odbory anglický jazyk, nemecký jazyk a francúzsky jazyk, potom aj geografia, história a chémia, čo spôsobilo nemalé straty, lebo neskôr sa muselo začínať takmer od nuly.

Koniec roka 1989, nežná revolúcia priniesli radikálnu zmenu vo vývine politického a hospodárskeho systému v Československu. Tak ako môžeme hovoriť o zrýchlenej dynamike spoločenských pohybov, zdynamizovali sa aj koncepčné a štruktúrne premeny na našej vysokej škole, z ktorých mnohé mali zásadný charakter. Samostatná Pedagogická fakulta ukončila svoju existenciu v roku 1992. Súviselo to s iniciatívami Ministerstva školstva SR, ktoré smerovali k tomu, aby vysokoškolské štúdium v Nitre bolo združené do jednej vysokej školy univerzitného typu. Prijatím zákona v Národnej rade SR vznikla Nitrianska univerzita a fakticky sa vytvorila zlúčením Vysokej školy poľnohospodárskej a Pedagogickej fakulty. Vzápätí sa začali spory o podobu univerzity, jej zameranie a orientáciu, postavenie jednotlivých fakúlt, pričom Pedagogická fakulta so svojou orientáciou na vzdelávanie učiteľov bola tým slabším subjektom. Ukázalo sa, že celý proces zlúčenia nebol dobre pripravený, že išlo o rozhodnutie zvonka, s ktorým sa bývalé samostatné vysoké školy vnútorne nestotožnili, idea bola neschopná života. A tak sa Nitrianska

Pohľad na študentov na prednáške (70.roky)...

... a vo voľnom čase (členovia divadielka IKTUS s herečkou Adelou Gáborovou, okolo roku 1980)

univerzita čoskoro rozpadá a zaniká – v dejinách slovenského (a asi nielen slovenského) vysokého školstva ide o skutočnú raritu, lebo je v nich zapísaná univerzita, ktorá existovala iba desať mesiacov. Pozitívnym výsledkom unáhlených rozhodnutí a bolestných procesov je skutočnosť, že „na jej troskách“ už v roku 1992 vzniká Vysoká škola pedagogická. V nasledujúcom roku popri Pedagogickej fakulte začala na nej svoju samostatnú vzdelávaciu a vedecko-výskumnú činnosť Fakulta prírodných vied. Onedlho sa sformovala aj Fakulta humanitných vied; svojím spôsobom išlo aj o odstredivé (avšak nie deštruktívne procesy), pretože prevzala niektoré študijné odbory, ktoré dovtedy prináležali Pedagogickej fakulte. Hľadala sa – a úspešne – taká štruktúra systému vzdelávania a pracovísk, ktoré okrem vyučovacieho procesu riešili aj vedecké úlohy, aká smerovala k vytvoreniu univerzity. Zároveň sa – v súlade s predstavou o modernej univerzite – pružne formovali nové a nové študijné odbory aj neučiteľského zamerania, ktoré priťahovali záujem mladých ľudí. Tento proces bol úspešne zavŕšený v roku 1996, keď bola Vysoká škola pedagogická premenovaná na Univerzitu Konštantína Filozofa v Nitre. Jej existenciu schválila Národná rada Slovenskej republiky 23. októbra 1996. Slávnostná inaugurácia sa za prítomnosti predstaviteľov ministerstva školstva, vlády, rektorov iných vysokých škôl, cirkevných predstaviteľov, zástupcov kraja, mesta Nitry i verejnosti konala 13. februára 1997.

Získanie štatútu univerzity je v dejinách našej alma mater na jednej strane ukončením istého vývinového obdobia, naplnením snáh i túžob viacerých generácií pedagógov a vedcov, ktoré na nej pôsobili či pôsobia, na druhej strane otvorením novej kapitoly. Postavenie školy je štatutárne definované tak, že je vrcholnou výchovno-vzdelávacou a vedeckou ustanovizňou univerzitného typu v sústave vysokých škôl Slovenskej republiky. Člení sa na fakulty a jej súčasťou sú aj ďalšie vedeckovýskumné, pedagogické a informačné pracoviská, účelové zariadenia a rektorát. Jej autonómne postavenie zdôrazňuje používanie okrúhlej pečiatky so štátnym znakom a textom: *Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre*. Pri korešpondenčnom styku so zahraničnými inštitúciami či osobnosťami sa používajú cudzojazyčné názvové ekvivalenty: anglický – *Constantine the Philosopher University, Nitra*, nemecký – *Philosoph Konstantin – Universität in Nitra* a latinský – *Constantini Philosophi Universitas Nitriensis*.

Vznikom Univerzity Konštantína Filozofa vystali pred jej čelnými predstaviteľmi, ale aj všetkými ostatnými pedagogickými, vedeckými, odbornými i administratívnymi pracovníkmi nové, náročné úlohy vo všetkých oblastiach pôsobenia vysokoškolskej inštitúcie. Vychádzalo sa z tradícií a dobrých základov. Postupne sa formovali nové fakulty, katedry, naďalej sa rozširovali študijné odbory. Získavanie ich akreditácie je vždy náročný a zložitý proces, ktorý si vyžaduje plné nasadenie všetkých zainteresovaných pracovníkov. Súčasťou rozširovania študijných odborov a prehlbovania pôsobenia univerzity je budovanie personálneho obsadenia jednotlivých fakúlt, katedier a vedeckovýskumných ústavov. Je prirodzené, že v inštitúcii, ako je univerzita, na ktorej pracujú stovky pedagógov a vedcov, môžeme pozorovať istý „kolobeh“ pracovníkov, jedni prichádzajú a druhí odchádzajú na iné pracovné miesta. Optimálne však je, keď sú jednotlivé pracoviská (fakulty, katedry, ústavy) stabilizované, keď majú medzi jej pracovníkmi rovnomerné zastúpenie jednotlivé vekové kategórie a keď je potrebný počet docentov a profesorov. V zásade ide o to, aby bola zachovaná kontinuita odboru, ktorý má mať kvalitnú personálnu garanciu, aby nedochádzalo k javu, že keď profesor odíde do penzie (prípadne na iné pracovisko), zanikne aj odbor. Vedenie univerzity a fakúlt sa preto od počiatku usilovalo vytvárať dobré podmienky pre odborný rast pedagógov, získať čo najviac spôsobilostí pre udeľovanie hodností v jednotlivých odboroch, od tzv. malých doktorátov až po profesúry. Pre personálnu stabilizáciu je nevyhnutné, aby talentovaní jednotlivci disponovali vedomím možnosti sebarealizácie a kariérneho postupu, ako aj vedomím pozitívnych perspektív pracoviska, na ktorom pôsobia.

Súbežne sa riešila problematika získavania nových priestorov na umiestnenie vzniknutých pracovísk a priestorov na vyučovanie, bez ktorých nebol rozvoj univerzity možný. Pravda, budovy, ktoré sa podarilo univerzite získať či zakúpiť (a kým sa stali jej vlastníctvom, prebiehali dlhé a zložité rokovania), museli prejsť kompletnou rekonštrukciou, aby mohli plniť svoj účel a mohli v nich byť inštalované nové technológie. To si vyžiadalo nemálo úsilia a veľa finančných prostriedkov. Cieľom bolo dosiahnuť stav, aby sa odbúrало vyučovanie v zapožičaných či prenajatých priestoroch, v ktorých boli podmienky značne improvizované. Mimoriadne úspešným počinom bola prestavba bývalej tabakovej fabriky pod Zoborom, v ktorej dnes sídli Pedagogická fakulta. Svojím spôsobom ide o interiérový architektonický skvost,

ktorý obdivujú aj zahraniční návštevníci. V moderných, veľkoryso riešených priestoroch je tu už umiestnená aj Univerzitná knižnica, ktorá pracuje s najmodernejšími knižničnými technológiami. Optimálne sa tak podarilo vyriešiť dlho, v podstate desaťročia sa vlečúci problém nevyhovujúcich a nie celkom dôstojných priestorov knižnice. Podmienky pre štúdium poslucháčov, ako aj bádanie odborníkov v prameňoch, poskytované služby sú v nových priestoroch skutočne na vysokej úrovni.

Ako to už býva, v mestách, ktoré sú vysokoškolskými centrami, je permanentným problémom nedostatok ubytovacích kapacít pre študentov. Univerzite sa podarilo vybudovať nové internátne zariadenia, i keď vzhľadom na veľký počet študujúcich nie je možné uspokojiť všetkých žiadateľov o ubytovanie. Veď mladí ľudia študujúci v Nitre sa počítajú na tisíce.

Moderná akademická vzdelávacia inštitúcia, akou Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre dnes nepochybne je, predstavuje otvorený systém. Znamená to, že neustále prijíma nové impulzy, že má v sebe zakódovaný permanentný pohyb, že ide o nikdy sa nekončiaci proces premien. Vyriešenie jedných úloh okamžite generuje ďalšie, možno ešte náročnejšie, ktoré si vyžadujú inovatívne, niekedy možno aj celkom nekonvenčné prístupy a postupy. Prípadné prehry a neúspechy – po ich analýze, po odhalení príčin – dokážu pôsobiť inšpirujúco, dokážu rozdúchať tvorivý potenciál. Takýto stav je pre bytie spoločnosti a napokon aj intelektuála – jednotlivca celkom prirodzený, je to stav obnovujúcich sa perspektív, ktorý umožňuje zachovávať vieru v zmysel ľudskej činnosti a existencie – a tým aj život.

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre v tomto roku završuje polstoročie svojej existencie, čo môže byť dôvodom na bilancovanie, nie však na spánok na vavrínoch. Malé obzretie sa späť nás azda oprávňuje k optimistickým vyhlídkam do ďalších desaťročí.

Malé a veľké medzníky v dejinách UKF (Kalendárium)

- 1959 vzniká Pedagogický inštitút v Nitre. Vytvorený bol na základe vládneho nariadenia č. 57/1959 Zb. Podľa neho boli zrušené dovtedajšie vysoké, vyššie a stredné pedagogické školy a konštituované pedagogické inštitúty na prípravu učiteľov 1. a 2. stupňa základných škôl. (Príprava učiteľov pre stredné školy bola v kompetencii filozofických, prírodovedných a telovýchovných fakúlt univerzít.)
- 1960 do systému vzdelávania Pedagogického inštitútu sa pričleňuje príprava učiteľov pre školy s vyučovacím jazykom maďarským.
- 1964 Pedagogický inštitút sa premenúva na Pedagogickú fakultu.
- 1977 samostatné pedagogické fakulty sú zrovnoprávnené s filozofickými, prírodovednými a telovýchovnými fakultami univerzít, získavajú právo vzdelávať aj učiteľov pre stredné školy. Prví poslucháči študujúci učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov pre stredné školy nastúpili na Pedagogickú fakultu v Nitre v školskom roku 1977/1978.
- 1992 niekoľko mesiacov existuje Nitrianska univerzita a Pedagogická fakulta je jej súčasťou (1. 7. – 11. 12. 1992).
- 1992 vzniká Vysoká škola pedagogická s tromi fakultami – Pedagogickou fakultou, Fakultou prírodných vied a Fakultou humanitných vied.
- 1993 vzniká Fakulta prírodných vied a začína svoju vzdelávaciu a vedeckovýskumnú činnosť.
- 1996 konštituuje sa Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre. Jej existencia bola schválená Národnou radou Slovenskej republiky 23. októbra 1996.
- 1997 13. februára sa uskutočnila slávnostná inaugurácia UKF.
- 1998 Fakulta humanitných vied sa premenovala na Filozofickú fakultu.
- 2001 vzniká Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva.
- 2003 zlúčením národnostných sekcií univerzity vzniká Fakulta stredoeurópskych štúdií.

HLASY NAJVEŠŠÍCH
FUNKCIONÁŘOV
(1959 – 2009)

Promócie absolventov (prof. RNDr. Ondrej Šedivý, CSc., 1982)

Otvorenie akademického
roka 1981/1982 (Doc.
PhDr. Oľga Felixová,
CSc., a prof. RNDr.
Ondrej Šedivý, CSc.)

Pri príležitosti 50. výročia založenia Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre na tomto mieste poskytujeme priestor na vyjadrenie názorov, hodnotení, myšlienok, postrehov i pocitov všetkým osobnostiam, ktoré na nej pôsobili v najvyššej funkcii, t. j. niekdajším dekanom samostatnej Pedagogickej fakulty a rektorom, vrátane prof. RNDr. Libora Vozára, CSc., ktorý je vo funkcii rektora v súčasnosti. K dispozícii sme im dali istú orientačnú osnovu, ale tematicky ani rozsahovo sme ich neobmedzovali, každý z nich sa mohol vysloviť k tom, čo pokladá za dôležité. Prof. Jozef Pastier, ktorý stál pri samom zrode vysokoškolského vzdelávania v Nitre, nás požiadal, aby sme jeho príspevok realizovali formou citácií z textu v zborníku *10 rokov Pedagogickej fakulty v Nitre* (1969) a z knihy *Desať rokov vysokoškolského vzdelávania učiteľov základnej školy* (1970), ktorej je autorom. Aj takto skoncipovaný príspevok má – pri zohľadnení dobových kontextov – svoju výpovednú hodnotu.

Je prirodzené, že názory jednotlivých aktérov na jednu a tú istú udalosť, jav, vývinovú etapu sa nemusia zhodovať.

Katedra slovenského jazyka a literatúry (začiatok januára 1984)

Prof. PhDr. Ing. Jozef Pastier, CSc.

Riaditeľ PI 1959 – 1964, dekan PF 1964 – 1970 a 1990 – 1991

Postrehy o vzdelávaní učiteľov

Prof. PhDr. Ing. Jozef Pastier, CSc.

„Súčasný, ale najmä perspektívny rozvoj výrobných síl postavil vzdelanie do popredia záujmu celej spoločnosti. Vzdelanie sa postupne stáva hlavným zdrojom ekonomického rastu. Ak v dávnej dobe merkantilizmu bolo určované bohatstvo krajiny množstvom zlata (odtiaľ tie veľké výpravy za zlatom, objavenie námornej cesty do Indie, ako aj objavenie Ameriky), v dobe kapitalistického priemyselného rozvoja ekonomická sila a bohatstvo krajiny bolo založené na veľkosti, úrovni a štruktúre priemyselnej výroby a na množstve surovín, ktoré príslušné krajiny vlastnia. Dnes, ale najmä v budúcnosti bude určovať bohatstvo krajiny úroveň vzdelania ľudu, rozvoj vedy, ktoré sa stanú rozhodujúcimi činiteľmi pri ekonomickom raste, pri zvyšovaní bohatstva spoločnosti.

Pochopiteľne, s rastom vzdelania ľudu bude sa neustále meniť štruktúra vzdelania a výrazne vzrastú aj nároky na kvalitu vzdelania. Vedecko-technická revolúcia si vynucuje takú vzdelávaciu základňu, ktorá by zabezpečovala pre každého občana úplnú polytechnickú prípravu (na báze stredoškolského vzdelania) s osvojením si základov metodológie súčasnej vedy a s možnosťami jej aplikácie v materiálnej výrobe. Toto vzdelanie musí mať náležite vyváženú humanitnú stránku, ktorá trvalo zostane nezbytnou podmienkou subjektívnej účasti každého človeka na budúcich pokrokoch ľudskej civilizácie.

Takýto vývoj ovplyvní celú školskú sústavu od základnej školy až po vysokoškolské štúdium.“ (1969)

„Každá spoločnosť si vychovávala učiteľov podľa svojich potrieb. Už v staroveku boli filozofi, rétori, sofisti, teda v naprostej väčšine učelia, pripravovaní formou vysokoškolského štúdia. V živote potom mali absolventi tohto štúdia mimoriadne vážne postavenie.

Na tieto skúsenosti nadviazala aj stredoveká spoločnosť, ktorá si tiež vzdelávala učiteľov na univerzitách. Vieme, že bakalári a magistri získali po absolvovaní štúdia s akademickou hodnosťou aj právo učiť.

Z tejto dávnej tradície sa potom vyvinulo vysokoškolské vzdelávanie učiteľov, ale iba učiteľov výberových stredných škôl (gymnazií), ktoré v prie-

behu XIX. storočia nadobudlo v podstate dnešnú podobu. Z tejto tradície vznikol názor, ktorý sa dodnes tvrdohlavo udržuje na tradičných univerzitných fakultách (filozofických a prírodovedných), že učiteľ strednej školy je primárne odborník vo svojom predmete a až sekundárne učiteľ. Preto je na týchto fakultách dodnes tak podceňovaná psychologicko-pedagogická, ale najmä didaktická príprava stredoškolských profesorov.

Uvedená forma vzdelávania učiteľov sa v staroveku a stredoveku nevzťahovala na učiteľov elementárnych tried. Čítať, písať, počítať mohol učiť každý, kto si tieto základné poznatky osvojil. Pravda, školy, ktoré by navštevovala všetka mládež, neexistovali.

Rozvoj výrobných síl, najmä v ranom kapitalizme, si vynútil vzdelávanie širokých vrstiev obyvateľstva. Z toho vznikla požiadavka pre špeciálnu prípravu učiteľov základnej školy (elementaristov). Preto už koncom 18. storočia vznikajú pre prípravu učiteľov elementárnych škôl špeciálne prípravky (preparandy), ktoré poskytovali budúcim učiteľom praktické metodické vzdelanie. V 19. storočí sa potom z nich vyvinuli učiteľské ústavy – odborné stredné školy – do ktorých sa prijímali absolventi základnej školy. Učiteľské ústavy ako prípravky učiteľov základnej školy plnili túto úlohu až do konca druhej svetovej vojny. Už po prvej svetovej vojne sa robili v niektorých zemiach pokusy o vyššie vzdelávanie učiteľov základných škôl, ale bezúspešne.

Už letmý pohľad do histórie nám ukazuje, že dualizmus pri vzdelávaní učiteľov základných škôl má skutočne hlboké a silné korene, danú tradíciu, a preto sa veľmi ťažko prebíja myšlienka o vysokoškolskom vzdelávaní učiteľov základných škôl, aj keď sa objavila už na konci 19. storočia.

Súviselo to s tým, že prakticky celé polstoročie (od 80. rokov 19. storočia, kedy bolo v Západnej Európe dokončené zavádzanie povinnej školskej dochádzky) hladina vzdelávania a jeho prevládajúci typ sa iba málo menili. Rozvojom výrobných síl, ako sme už poukázali, ako aj všestranným rozvojom spoločnosti sa od tridsiatych rokov, predovšetkým však po druhej svetovej vojne, ale najmä od päťdesiatych rokov tohto storočia dostáva vzdelávací systém v celom svete do varu.“

(1969)

„Nechceme na tomto mieste hodnotiť celý povojnový vývoj vzdelávania učiteľov, iba od r. 1959, keď vznikli pedagogické inštitúty. Nemôžeme sa ubrániť poznámke, že jednou z najväčších chýb, ktoré sme od roku 1945, ale najmä od roku 1948 vo vzdelávaní učiteľov robili, bolo to, že sa najskôr uskutočnili podstatné zmeny v školskom systéme a až potom sa začalo tomuto systému prispôsobovať vzdelávanie učiteľov. Tak vzdelávanie učiteľov nutne zaoštalovalo za zmenami v školskom systéme – namiesto toho, aby týmito zmenám predchádzalo. Žiaľ, tejto chyby sme sa úplne nezbavili ani dnes.

Nemôžeme chcieť, aby sa vzdelávanie učiteľov nemenilo. Tomu nemožno zabrániť nikde na svete. Naopak, učiteľské vzdelávanie sa dnes na celom svete stáva stredobodom pozornosti stále širšieho okruhu vzdelancov; intenzívne sa oň zaujímajú rodičia detí, zaoberá sa ním UNESCO, skrátka, stalo sa problémom svetovým. Všeobecne sa vyslovuje požiadavka, aby bol v každej krajine dostatok kvalitných učiteľov. Preto všetky reformy učiteľského vzdelávania, ktoré prebiehajú na celom svete, dotýkajú sa tak kvantitatívnej, ako aj kvalitatívnej stránky. Zo všetkého bohatého materiálu, ktorý o tejto problematike existuje a ktorý už nemožno ani zvládnuť, jednoznačne vyplýva, že všade na svete zvíťazila idea vysokoškolského vzdelávania učiteľov všetkých stupňov škôl, teda aj základných škôl. Problémy sú však s jeho realizáciou, a to najmä preto, že všade na svete, tak vo vyspelých, ako aj zaostalých krajinách, v kapitalistických, či socialistických krajinách, je nedostatok učiteľov.“ (1969)

„Aj keď je pre školu najdôležitejší učiteľ, jeho snaha a práca by nebola dostatočne úspešná bez vnímavého, po poznaní túžiaceho žiaka. Zložitý proces vzdelávania a výchovy môže prebiehať len v optimálnej symbióze učiteľa a žiaka.“ (1970)

„Ak vzdelávanie má získať potrebný predstih pred vedou, musí byť zabezpečované v dobre vybavenej, organizovanej a riadenej škole, v ktorej vyučujú vysoko odborne a pedagogicky pripravení učitelia.“ (1970)

„Ak by sa vzdelávanie učiteľov sústredilo pod jednu strechu, potom by bolo rozumné zriadiť samostatnú Vysokú školu pedagogickú. Ak ale toto riešenie nepripadá do úvahy, potom by sa mali aj dve samostatné pedagogické fakulty na Slovensku začleniť do Univerzity Komenského v Bratislave.“ (1970)

Prof. PhDr. Michal Soták, DrSc.
Dekan PF 1970 – 1988

Pedagogická fakulta v rokoch 1970 – 1988

Prof. PhDr. Michal Soták, DrSc.

Pedagogická fakulta v Nitre patrila svojho času medzi najmladšie vysoké školy na Slovensku. Začínala vo veľmi skromných podmienkach, musela zápasiť s mnohými materiálnymi, organizačnými i personálnymi ťažkosťami. Riešila problém nedostatku graduovaných učiteľov, najmä profesorov a docentov. Kým v prvých desiatich rokoch existencie si hľadala svoje miesto medzi vysokými školami, v druhom desaťročí prešla vo výchove učiteľov od kvantity ku kvalite.

Na ceste za kvalitou výchovno-vyučovacieho procesu fakulta prehľbovala vedecko-odbornú úroveň pedagógov, v čom sme videli hlavný článok v reťazi skvalitňovania našej činnosti. Uvedomovali sme si, že vychovávať odborne, politicky a kultúrne vyspelých učiteľov môžu len pedagógovia, ktorí sami na vysokej úrovni disponujú týmito vlastnosťami a schopnosťami. V roku 1970 sme nastúpili novú cestu budovania fakulty, zamerali sme sa na zvyšovanie kvalifikácie pedagógov, na vytvorenie vedeckovýskumnej základne školy. Boli sme si vedomí toho, že kvalitná vedecká štruktúra nachádza výraz vo vedeckých a vedecko-pedagogických hodnotiach. To smeruje k skvalitneniu pedagogického procesu, k jednote výchovno-vzdelávacích cieľov školy pri príprave učiteľov.

Postupne sme dokázali z fakulty vytvoriť skutočne vysokoškolské pracovisko, schopné vychovávať charakterovo pevných a odborne dobre pripravených učiteľov. Pedagogická fakulta disponovala rozvinutou materiálno-technickou základňou a odborne vyspelým pedagogickým zborom, ktorý inklinoval k optimálnym predstavám o profile vysokoškolského učiteľa, v ktorého osobe sa spája náročná vedecká a pedagogická aktivita.

Za osemnásť rokov nášho pôsobenia sa nám podarilo dosiahnuť v kvalitatívnom konštituovaní pedagógov pozoruhodné výsledky. Pedagogický proces zabezpečovalo 244 pedagogických pracovníkov a z tohto počtu bolo 8 profesorov, 70 docentov, 6 doktorov vied a 125 kandidátov vied, čo znamená, že väčšina učiteľov získala vedeckú hodnosť.

Spoločenský význam Pedagogickej fakulty v Nitre potvrdzuje aj bohatá vedeckovýskumná aktivita jej pracovníkov, spätá s potrebami spoločenskej

praxe. V štruktúre plánu vedy a výskumu bolo na prvom mieste plnenie štátnych a rezortných úloh. Práca smerovala k tímovému a interdisciplinárnemu výskumu. Akcelerácia publikačnej činnosti v druhom desaťročí jestvovania fakulty svedčí o tom, že produkčný typ vysokoškolského učiteľa prevládol nad reprodukčným typom. Tvorivosť, reprezentovaná hodnotnými publikačnými výstupmi, pomáhala upevňovať pozíciu Pedagogickej fakulty v Nitre v domácom i zahraničnom vedeckovýskumnom a publikačnom kontexte. Za toto obdobie fakulta vydala 56 vedeckých zborníkov, 20 monografií, 147 vysokoškolských učebných textov a učebníc, 48 záujmových publikácií, teda spolu 271 publikácií v rámci vlastnej edičnej činnosti. Ak k tomu prirátame stovky štúdií a desiatky monografií našich učiteľov, ktoré vyšli v iných odborných a akademických vydavateľstvách a periodikách, môžeme konštatovať, že plánovaný zámer fakulty v kvalite a odbornosti pedagogického a vedeckého smerovania si väčšina pedagógov osvojila. Vo vedeckovýskumnej činnosti sa kládol veľký dôraz na riešenie úloh v oblasti výchovy a vzdelávania, ktoré pre pedagogickú prax vyplývali z projektu ďalšieho rozvoja československej výchovno-vzdelávacej sústavy. Popri vedeckovýskumnej činnosti sa viacerí učitelia fakulty venovali umeleckej tvorbe. Členovia Katedry výtvarnej výchovy vytvorili množstvo umeleckých diel, ktoré pravidelne vystavovali u nás i v zahraničí.

Pedagogická fakulta vychovala stovky absolventov, ktorí popri odbornej a pedagogicko-psychologickej pripravenosti vo zvolenom odbore ďalej rozvinuli svoj talent v rôznych oblastiach záujmovej umeleckej a športovej činnosti. Naučili sa túto činnosť organizovať a ďalej rozvíjať. Mimoriadne úspešne pôsobil folklórny súbor Ponitran, ktorý sa zaradil medzi najlepšie neprofesionálne telesá na Slovensku. Naši študenti úspešne rozvíjali svoju umeleckú činnosť i v oblasti dramatickej tvorby. Divadielka IKTUS a DIVÁ HUS získali mnoho ocenení na rôznych súťažiach.

Teoretické a vedecké myslenie pomáhali na fakulte rozvíjať aj pobočky vedeckých spoločností SAV. Úspešné boli v tejto oblasti pobočka Slovenskej jazykovednej spoločnosti, Slovenskej literárnovednej spoločnosti, Krúžok moderných filológov a Jednota slovenských matematikov a fyzikov. Zvlášť treba vyzdvihnúť starostlivosť Jednoty matematikov a fyzikov o nadaných žiakov stredných škôl. Na Pedagogickej fakulte v Nitre bolo sídlo Ústredného výboru fyzikálnej olympiády. Nitra bola i významným centrom slovenskej rusistiky. Vyzdvihnúť treba plodnú činnosť Medzinárodnej asociácie učiteľov ruského jazyka a literatúry (MAPRJALu). Učitelia Katedry rusistiky vyvíjali rozsiahlu

a pravidelnú činnosť na medzinárodných podujatiach tejto vrcholnej rusistickej inštitúcie. Pre ilustráciu môžeme uviesť, že v roku 1984 sa v Nitre konala IV. medzinárodná konferencia za účasti 450 českých a slovenských rusistov a 50 zahraničných účastníkov z 24 krajín sveta (USA, Čína, Kuba, Austrália, Mongolsko a 19 krajín Európy).

Významnou oblasťou lingvisticko-výskumnej a literárnoteoretickej činnosti na fakulte boli celoštátne podujatia organizované Ústavom jazykovej a literárnej komunikácie. Boli to predovšetkým semestrálne školenia mladých literárnych kritikov, prekladateľov, letné školy interpretácie prekladového textu, medzinárodné konferencie a sympóziá, ktoré mali široký ohlas v domácej i zahraničnej vedeckej komunite.

Pedagogická fakulta v Nitre bola organizátorkou viacerých vedeckých a pedagogických podujatí z rôznych oblastí: Konferencia o pedagogickej interpretácii hudobného diela, Nitrianske fyzikálne dni, konferencia DIDFYZ, Celoštátna konferencia učiteľov matematiky, VI. Československá spektroskopická konferencia a iné.

Veľmi užitočná bola spolupráca fakulty s vedeckými pracoviskami v ČSSR, s ústavmi SAV, ČSAV a vysokými školami, ktorá spočívala v spoločnom organizovaní vedeckých sympózií, konferencií a seminárov, vo vzájomnom posudzovaní doktorských, habilitačných a kandidátskych prác, v koordinácii plánov vedeckovýskumnej činnosti a vo výmene skúseností a poznatkov v oblasti výchovy a vzdelávania. Postupne sa Pedagogická fakulta v Nitre stala svojou pedagogickou a vedeckou pôsobnosťou známou vysokoškolskou inštitúciou nielen v celoštátnom, ale aj v medzinárodnom kontexte.

K vysokej pracovnej úrovni školy v mnohom prispela vedecká spolupráca s partnerskými vysokými školami v zahraničí – v bývalom ZSSR (Moskva, Kyjev, Lipeck a Simferopol'), v Maďarsku (Budapešť, Szeged, Ostrihom), v Bulharsku (Sofia, Veliko Tŕrnovo), v bývalej NDR (Berlín, Gŕstrow), v Poľsku (Varšava, Krakov).

Pracovníci fakulty sa vo veľkej miere podieľali na riadení a organizovaní vedeckého života v celoslovenskom kontexte. Viacerí učitelia boli členmi vedeckých inštitúcií, orgánov a komisií SAV, pracovali ako členovia vedeckých rád a vedeckých spoločností – medzinárodných, celoštátnych i regionálnych. S rozvojom vedeckovýskumnej činnosti sa na fakulte vytvárali podmienky na to, aby naša vtedy ešte mladá vysoká škola získala právo školiť vedeckých aš-

pirantov. Tým sa vytvoril základ i pre kvalitné plnenie náročnejších úloh. Slovenská komisia pre udeľovanie vedeckých hodností zriadila v roku 1973 na Pedagogickej fakulte v Nitre školiace pracoviská vedeckej ašpirantúry v oblasti teórie vyučovania predmetov všeobecnej povahy (pedagogika, slovenský jazyk, slovenská literatúra, ruský jazyk, matematika, fyzika, biológia). Niekoľkí učitelia fakulty pôsobili ako členovia, a v jednom prípade i vo funkcii predsedu, v celoštátnych komisiách pre udeľovanie vedeckých hodností doktorov vied (DrSc.).

S koncepcnosťou organizovania výskumu sa na fakulte spájala starostlivosť o mladých pedagógov – vedeckých ašpirantov. Zvlášť potešujúce bolo, že nitrianska fakulta vychovala v niektorých vedných odboroch kandidátov vied i pre iné vysoké školy a vedeckovýskumné ústavy.

Dôležitou zložkou vedy a výskumu je študentská vedecká, umelecká a odborná činnosť, ktorá má na fakulte dobrú tradíciu a priniesla viaceré významné úspechy a každoročné víťazstvá v celoštátnych kolách. Cieľom študentskej vedeckej, odbornej a umeleckej činnosti však nebola len príprava celoštátnych víťazov, ale dôraz sa kládol aj na kvalitu fakultného kola a katedrových kôl. Zmyslom celého úsilia v tejto oblasti bola príprava študenta ako perspektívneho vedeckého pracovníka. Pozornosť sa venovala poslucháčom, ktorí mali predpoklady na vedeckú prácu a mohli prípadne nadviazať na činnosť starších kolegov.

Do novej etapy vstúpila Pedagogická fakulta od školského roku 1977/1978, keď v súvislosti s *Projektom ďalšieho rozvoja československej výchovno-vzdelávacej sústavy* sa začala realizovať jednotná príprava učiteľov pre 5. – 12. ročník formou päťročného denného štúdia. Príprava učiteľov pre 1. – 4. ročník ZŠ sa realizovala vo forme štvorročného denného štúdia. Pri plnení nových úloh vychádzali katedry z predchádzajúcich sedemnásťročných skúseností a rozvinuli ich na vyššiu kvalitatívnu úroveň. Vedenie fakulty a jednotlivé katedry venovali zvýšenú pozornosť realizácii uvedeného projektu a usilovali sa o to, aby absolventi boli na vysokej ideovej, odbornej a kultúrnej úrovni, aby sa stali majstrami svojej profesie. Vychádzajúc z týchto predstáv a predsavzatí sme vybudovali moderné učebne a kabinety, zapojili sme do služieb výchovy na tú dobu moderné prístrojové vybavenie a didaktickú techniku. Tým sa vytvorila materiálno-technická báza pre hlbokú metodicko-obsahovú prestavbu foriem a spôsobov výučby. Učiteľa sme si nepredstavovali ako encyklopedicky a pozitivisticky vzdelaného človeka, ale ako angažovaného odborníka

a kultúrno-spoločenského dejateľa vo svojom prostredí, ako osobnosť na vysokej ideovej a odbornej úrovni, majstra svojej profesie. Nový projekt výchovno-vzdelávacej sústavy nás tiež viedol k tomu, aby sme sa sústredili nielen na prípravu študentov pre prax, ale udržiavali s nimi kontakt i po absolvovaní vysokej školy.

K profilácii našej školy patrí aj to, že zabezpečuje vysokoškolskú prípravu učiteľov pre školy s vyučovacím jazykom maďarským, rešpektujúc pri tom v plnej miere národnostnú politiku štátu. Tým prispieva k vytváraniu dobrých a progresívnych podmienok pre kultúrny, politický a hospodársky rozvoj maďarskej národnostnej menšiny na Slovensku. Pedagogickej fakulte v Nitre boli cudzie národnostné trenice, v našej práci vládol súlad, vzájomné rešpektovanie a vzájomná pomoc. Boli sme si vedomí, že len kvalitatívne náročná práca vyrieši problémy, ktoré postavila pred nás spoločnosť v oblasti kultúrnej i školskej politiky. Vedeckovýskumná a publikačná činnosť členov Katedry maďarského jazyka a literatúry sa koncipovala v súlade so závermi štátnych orgánov. Výskum sa zameriaval na riešenie aktuálnych problémov vyučovania maďarského jazyka a literatúry, na skúmanie vzájomného vplyvu jazykov a literatúr, stavu bilingvizmu na školách s vyučovacím jazykom maďarským.

Pedagogická fakulta v Nitre nikdy nebola akademickou inštitúciou v pejoratívnom zmysle slova. Nebola uzatvorená v úzkej profesionálnej ulite, ale vždy sa zanietene venovala odbornej, kultúrnej i politickej aktivite v prospech nášho školstva a celej spoločnosti. Cesta k súčasným úspechom dnešnej Univerzity Konštantína Filozofa nebola ľahká. Diktoval ju dynamický rozvoj a potreby škôl Slovenskej republiky. Prekonávali sme okrem iného aj prekážky, ktoré sa dajú vyjadriť stredovekým princípom, že mimo centra nie je život, a ak je, tak nie taký ako v centre. Z tohto princípu asi vychádzalo ministerstvo školstva, keď niekoľkokrát navrhovalo Pedagogickú fakultu v Nitre zrušiť alebo včleniť medzi fakulty Univerzity Komenského. V 70. rokoch urobilo ministerstvo profiláciu fakúlt a v rámci toho na Pedagogickej fakulte v Nitre zrušilo prípravu učiteľov západných filológií, chémie, zemepisu a dejepisu.

Aj tieto prekážky dokázala naša škola prekonať a – naopak – viackrát bola ocenená ako inštitúcia a viacero vyznamenaní bolo udelených jej pracovníkom. Najvyššie vyznamenanie, ktorým bola fakulta ocenená, je štátne vyznamenanie *Za zásluhy o výstavbu*, udelené prezidentom republiky v roku 1984.

Prof. RNDr. Ondrej Šedivý, CSc.
Dekan PF 1988 – 1989

Pedagogická fakulta v Nitre 1988 – 1989

Prof. RNDr. Ondrej Šedivý, CSc.

Pedagogická fakulta v Nitre sa aj v období môjho krátkeho pôsobenia vo funkcii dekana významne podieľala na plnení náročných a zložitých úloh, ktoré súviseli s prípravou budúcich učiteľov a riešením úloh vedeckovýskumnej činnosti. Vedenie fakulty nadväzovalo na všetko pozitívne z predchádzajúceho takmer tridsaťročného jestvovania vysokoškolskej prípravy učiteľov v Nitre.

Aj keď toto obdobie charakterizuje napätá spoločenská situácia, fakulta pokračovala v úspešnom boji za kvalitu výchovy a vzdelávania mladej generácie. Hoci za tridsať rokov dosiahla pozoruhodné výsledky, vzhľadom na jej prudký rast bolo stále potrebné zlepšovať kvalifikačnú štruktúru učiteľov takmer všetkých katedier. Pri tridsiatom výročí skladba pedagogických a vedeckovýskumných pracovníkov na fakulte dosiahla takýto stav: pôsobilo tu 242 pedagogických a 12 vedeckých pracovníkov, z toho 8 profesorov, 72 docentov, 5 doktorov vied a 127 kandidátov vied. Fakulta v tomto čase patrila v počte profesorov a docentov na popredné miesto medzi československými pedagogickými fakultami. Nastalo aj zlepšenie vedeckovýskumnej a publikačnej činnosti. V roku 1989 bolo v štádiu riešenia 19 úloh štátneho plánu výskumu, 1 úloha štátneho plánu technického rozvoja, 18 úloh rezortného výskumu a 1 úloha fakultného plánu. Pravidelne sa vydávali vedecké zborníky a monografie z oblasti spoločenských a prírodných vied. Viacerí pedagógovia boli autormi a spoluautormi vysokoškolských učebníc a vysokoškolských učebných textov, zúčastňovali sa na významných domácich a zahraničných vedeckých konferenciách a kongresoch.

Dôležitou skutočnosťou v činnosti fakulty bolo napĺňanie programu elektronizácie, ktoré vychádzalo z plánu elektronizácie národného hospodárstva. Výsledkom snahy vedenia bolo vybudovanie výpočtového strediska, ktoré bolo vybavené na svoju dobu modernou výpočtovou technikou. Už vtedy sa kolektív nadšencov na Katedre matematiky zapája do riešenia úloh štátneho plánu základného výskumu, vzniká samostatný študijný odbor výpočtová technika, zabezpečuje sa výučba základov programovania, výpočtovej techniky a kybernetiky, rozširuje sa starostlivosť o počítačovú gramotnosť budúcich učiteľov prírodovedných predmetov.

Ďalšou dôležitou skutočnosťou sa stala analýza a štatistické prehľady o absolventoch Pedagogickej fakulty v Nitre za roky 1962 – 1988. Obsahuje všetky úpravy vysokoškolského štúdia a študijnej profilácie, zoznam absolventov, prehľad podľa aprobácií, podľa predmetov, počty študentov podľa rodiska, percentuálne vyjadrenie podielu rodiska, počty absolventov doplnkového štúdia a postgraduálneho štúdia. Analýza absolventov podľa rodiska pomohla spoznávať regiónové zastúpenie učiteľskej kvalifikovanosti a nekvalifikovanosti, územné potreby alebo prebytky učiteľov jednotlivých všeobecno-vzdelávacích predmetov na oboch stupňoch základnej školy a rozličných typoch stredných škôl.

K zvláštnostiam aj v tomto období patrila príprava učiteľov pre školy s vyučovacím jazykom maďarským. Objavili sa vážne problémy s jej existenciou. Snahy niektorých funkcionárov o jej zrušenie sťažovali prácu vedenia školy. Prácu komplikovali aj nepremyslené zásahy niektorých našich pracovníkov do prípravy študentov – budúcich učiteľov v školách s vyučovacím jazykom maďarským. Vedenie fakulty sa napriek tomu usilovalo o zachovanie prípravy týchto učiteľov na našej fakulte a toto úsilie bolo úspešné.

Keďže pri profilácii pedagogických fakúlt ministerstvo školstva pre našu fakultu zrušilo prípravu učiteľov západných filológií, chémie, zemepisu a dejepisu a obmedzilo počty prijímaných študentov na ďalšie predmety, vedenie fakulty spolu s vedúcimi katedier vyvinuli veľkú snahu o prinavrátenie možností vzdelávania aj v týchto predmetoch. Čiastočne sa tento zámer splnil. Už v septembri 1989 sme prijali študentov na štúdium odboru anglický jazyk a literatúra (bolo to bez súhlasu ministerstva školstva). Vedenie fakulty organizovalo intenzívnu spoluprácu s existujúcimi družobnými školami doma i v zahraničí.

Vzhľadom na to, že sa zvyšoval počet poslucháčov, fakulta mala nedostatok výučbových i ubytovacích priestorov. Preto sa vedenie veľmi intenzívne usilovalo zabezpečiť priestory nové. Dopracovala sa projektová dokumentácia na dostavbu (nadstavbu) budovy na Lomonosovovej ulici (teraz Trieda A. Hlinku), vypracovala sa projektová dokumentácia na stavbu spoločenských priestorov pri ŠD pod Zoborom a pripravovala sa stavba ŠD v priestoroch medzi hlavnou budovou PF a Strednou potravinárskou školou v Nitre, ktorý mal slúžiť pre obidve inštitúcie. Po dohode s odborom školstva ONV v Nitre sme získali budovu ZŠ na Vršku a budovu ZŠ vo dvore na Farskej ulici. Po „nežnej revolúcii“ sa realizovala len stavba spoločenskej časti ŠD pod Zoborom, budov ZŠ sa nové vedenie PF vzdalo.

Vedenie a katedry PF intenzívne spolupracovali s odborními školstva KNV a ONV, najmä však so školami, na ktorých praxovali študenti fakulty. Cenné boli konferencie o pedagogickej praxi, ktoré fakulta organizovala. Zúčastňovali sa na nich učitelia takmer z celého Slovenska, pričom sa rozoberali otázky pedagogických praxí študentov všetkých aprobácií a odborov a skvalitňovania prípravy učiteľov vôbec.

Výsledky, ktoré dosiahla Pedagogická fakulta v Nitre v druhej polovici 80. rokov minulého storočia, sú výsledkami práce jednotlivých katedier, na ktorých sa cielavedome okrem pedagogickej činnosti intenzívne rozvíjala vedeckovýskumná činnosť, budovali sa moderné učebne a laboratóriá, rozvíjala sa spolupráca s inými pracoviskami a vysokými školami. Spomeňme takto organizovanú činnosť aspoň niektorých katedier.

Biologické pracoviská intenzívne pokračovali v entomologickom výskume, vertebralogickom výskume drobných zemných cicavcov, vo výskume rozšírenia a ekológie duba juhozápadného Slovenska, výskume ekológie kvasiniek, výskume ekologických a agrotechnických faktorov ovplyvňujúcich vysokú produktivnosť strukovín.

Na Katedre fyziky v tomto období bola vedeckovýskumná práca sústredená najmä na tieto úlohy: transportné vlastnosti elektrotechnickej keramiky, diagnostiky medziplanetárnej plazmy na báze rádiovej emisie a X emisie Slnka v 21. slnečnom cykle, metódy matematiky a prírodných vied v didaktickom systéme, transportné a mechanické vlastnosti zložitých systémov s iónovou väzbou, modelovanie poznávacieho postupu v prírodovednom vzdelávaní.

V chémii sa výskum orientoval na inštrumentálne metódy chemickej analýzy priemyselných hnojív, povrchových a podpovrchových vôd v oblasti jadrových elektrární, na riešenie metodických problémov chémie životného prostredia.

Na Katedre matematiky sa vedeckovýskumná činnosť zaoberala najmä riešením niektorých otázok z algebraickej geometrie, teórie čísel, cenné výsledky boli dosiahnuté v oblasti ortogonálnych polynómov a diferenciálnych rovníc, v teórii grafov, teórii miery a integrálu, ako aj vo vyhľadávaní a výchove matematických talentov.

Katedra hudobnej výchovy sa v rokoch 1984 – 1989 stala centrom spolupráce s poprednými hudobnými a umeleckými inštitúciami pri riešení neu-

tešeného stavu hudobnej a estetickej výchovy. Organizovala celoštátne konferencie, vlastnú užitočnosť bádateľskej práce si pracovníci hudobnej výchovy overovali častejšími vystúpeniami na vedeckých konferenciách.

Nemožno nespomenúť výsledky Katedry pedagogiky, ktorá sa podieľala na skvalitňovaní prípravy učiteľov 1. stupňa základnej školy a učiteľov všetkých aprobácií. Patrila vždy k profilovým katedrám. V spomínanom období sa na nej začala formovať mladá časť pracovníkov, ktorí posunuli aj vedeckovýskumnú činnosť dopredu. Pri riešení čiastkových úloh zamerali sa na procesuálnu stránku výchovno-vzdelávacieho procesu. Táto zameranosť vychádza z uvedomenia si potrieb permanentného vzdelávania a zvyšovania účinnosti výchovného procesu.

Veľmi intenzívnu činnosť vyvíjal Ústav jazykovej a literárnej komunikácie. V tom čase už získal medzinárodné renomé i na Západe. Výsledky pracoviska boli s priaznivým ohlasom prezentované v Nemecku, Kanade, USA a v ďalších krajinách Európy. V domácich a zahraničných súvislostiach sa predovšetkým akceptovalo úsilie „nitrianskej školy“ o metodologicky vyhranené rozpracovanie semioticko-komunikačnej koncepcie umeleckého diela, jeho recepcie a interpretácie. V tomto rámci sa na pracovisku skúmali otázky teórie textu, štýlu, literárneho vzdelávania a ďalšie. Pri tejto príležitosti treba spomenúť spoluprácu nitrianskej literárnej školy so spisovateľskými organizáciami doma a v zahraničí. Časté návštevy spisovateľov na nitrianskej Pedagogickej fakulte symbolicky vyvrcholili v októbri 1989 návštevou slovenských spisovateľov z Juhoslávie, Maďarska a Rumunska.

Program elektronizácie vo výchove a vzdelávaní uzákonil povinné preškoľovanie učiteľov základných a stredných škôl na prácu s výpočtovou technikou. Katedra matematiky vyšla v ústrety Krajskému pedagogickému ústavu v Bratislave a okresným pedagogickým strediskám, poskytla lektorov, techniku, ako aj programové vybavenie a literatúru pre učiteľov. Okrem toho pracovníci Katedry matematiky zabezpečili v troch semestrálnych kurzoch preškoľovanie učiteľov fakulty, čím vybraní pracovníci získali základné poznatky o práci so školskými mikropočítačmi a potrebné zručnosti.

Treba zdôrazniť, že vedenie fakulty a katedry vytvárali dobré podmienky pre kvalitnú vysokoškolskú prípravu študentov, a to optimalizáciou vybavenia katedier učebnými pomôckami a modernou didaktickou technikou. Vybudovali sa špeciálne učebne didaktickej a výpočtovej techniky, jazykové učebne,

fonetické, psychologické, fyzikálne, chemické a biologické laboratóriá, kabinet a učebňa pre matematiku, výpočtové stredisko. Študijné a informačné stredisko disponovalo už v tomto období bohatým fondom vedeckej, odbornej a metodologickej študijnej literatúry, malo dobre zariadenú študovňu pre spoločenské a prírodovedné disciplíny.

Študenti pod vedením pedagógov dosahovali významné úspechy v študentskej vedeckej, odbornej a umeleckej činnosti, v hudobných, literárnych, kultúrno-výchovných a športovo-branných podujatiach, a to v celoslovenskom i celoštátnom (československom) meradle. Doma i v zahraničí bol známy dievčenský spevácky zbor, folklórny súbor Ponitran, recitačný a divadelný súbor IKTUS. Zahraničné zájazdy súborov a ich vystúpenia na medzinárodných festivaloch boli veľmi úspešné.

V októbri 1989 pri príležitosti 30. výročia vzniku Pedagogickej fakulty v Nitre boli organizované rôzne podujatia. Vyvrcholili oslavou založenia za účasti rektorov vysokých škôl v Československu a rektorov družobných škôl zo zahraničia.

Novembrové udalosti v roku 1989 prebiehali na našej fakulte tak, ako aj na iných vysokých školách. Boli organizované zhromaždenia študentov a učiteľov, diskutovalo sa o spoločenských a politických problémoch. 31. decembrom 1989 ukončilo vedenie fakulty svoju činnosť. Ako dekan som ešte pred odchodom z funkcie zvolal všetkých bývalých pracovníkov, ktorí museli odísť v roku 1970 z pracoviska, a ponúkol som im možnosť vrátiť sa na fakultu. Niektorí túto ponuku prijali, niektorí sa poďakovali a zostali mimo fakulty.

Záverom osobné vyznanie:

Na Pedagogický inštitút v Nitre som nastúpil 1. 4. 1960 a mal som poradové číslo 28. Doteraz som zamestnancom školy, ktorá je jeho pokračovateľom. Odpracoval som tu štyridsaťdeväť rokov a päť mesiacov. Všetky sily som venoval príprave učiteľov, pôsobil som ako pedagóg i funkcionár. Vždy som mal na pamäti rozvoj tejto školy a všetka moja učiteľská práca a všetky funkcie, ktoré som vykonával, boli službou ideám vysokoškolského vzdelávania mladej generácie a v prospech zvyšovania kultúrnosti národa. Všetko, čo som robil a robím, je z lásky k človeku.

Nitra, august 2009

Prof. PhDr. Peter Liba, DrSc.

Dekan PF 1991 – 1993, rektor VŠPg 1993 – 1996, rektor UKF 1996 – 1999

Čitateľné reflexie

Prof. PhDr. Peter Liba, DrSc.

Retrospektívny pohľad na obdobie mojej akademickej funkcie dekana Pedagogickej fakulty, rektora Vysokiej školy pedagogickej a rektora Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre zo svojej podstaty musí byť historický, spomienkový a pri najlepšej vôli aj osobný a subjektívny. Nie zážitkový, ani ostentatívny, ani chronologicko-udalostný. Budem sa usilovať byť objektívny a problémovo-vecný.

Desaťročný odstup a osobná skúsenosť umenšuje bezprostrednosť spomienok a udalostí a núti prijímať iné hodnotové zrkadlo. Keďže som svoje predstavy, koncepcie, programy, názory, čiastkové riešenia a osobné postoje verejne publikoval v knižnom súbore *Kultúrnosť vzdelávania* (1999) a niečo aj v príležitostnej stati *Tri životné udalosti* [publikovanej v jubilejnom zborníka (D) *Otváranie literárnych hodnôt*, 2006], odkazujem na ne, pretože v mnohom sú výstižnejšie a autentickejšie, lebo sú časovo bližšie k dobovému kontextu, ktorý neraz bol i pre mňa východiskový, ako aj korektívny.

Moju odvahu kandidovať v roku 1991 na post dekana PF v Nitre sprevádzalo odhodlanie vnieť do transformačného spoločenského procesu slobody „pokoj, koncepčnosť, porozumenie, zákonnosť, systematickosť a cieľavedomosť“. A „náказu... po neustálom osobnom zdokonaľovaní“. To bol istý pracovný program človeka, ktorý bol do roku 1989 druhoradým, trpeným a neperspektívnym pracovníkom so skúsenosťami z vedeckej a organizačnej práce v Matici slovenskej (1957 – 1973), ktorý považoval funkciu dekana za „službu“ ideí vysokoškolského vzdelávania, za úlohu usmerňovania samosprávy a zjednocovania tvorivých síl. V tej službe dominovala a priťahovala idea vytvoriť Univerzitu Cyrila a Metoda.

Pravda, dobový a lokálny kontext nástupu do funkcie dekana bol zložitejší a pestrejší. Dedičstvo Pedagogickej fakulty v Nitre, najmä to ideologické, bolo neradostné. Myslím na vyše 44 % -nú stranícku organizovanosť pedagógov, neuspokojivý vedeckovýskumný potenciál, pocit malosti a existenčnej neistoty, čiastočnú izolovanosť. Celkovo prevládala atmosféra očakávania zmien. Bolo potrebné ukončiť provizórium, planý radikalizmus, bolo nutné pokračovať v otváraní nových katedier, nových učebných odborov, dvíhať úroveň

intelektuálnej práce a osobnej zodpovednosti. Bolo potrebné riadiť sa novým vysokoškolským zákonom, podľa ktorého sme boli ako samostatná fakulta riadení priamo Ministerstvom školstva SR. Dekan podliehal právomoci demokraticky zvoleného senátu vo veciach koncepčných i finančných. Zákon bol otvorený rastu a rozvoju fakulty. Museli sa však budovať nové medziľudské vzťahy, musela sa vytvárať atmosféru dôvery a musel sa hľadať spoločný postup vo veciach celku. V hre bola idea univerzity, premena jednej fakulty, v ktorej tkveli potencie viacerých fakúlt. V hre bola rozvojová koncepcia, ktorá nepela len na pedagogickej profilácii, ale na širšom vejári odbornosti humanitných disciplín.

Bol som zástancom historickej continuity s tým, že budúcnosť fakulty a jej program musí zohľadniť vývinový stav spoločnosti a musí sa realizovať nenásilne a s takým personálnym zložením, aký sme zdedili. Personálne čistky sa nestali mojim programom ani záujmom. Z fakulty odišli na vlastnú žiadosť dvaja, traja pracovníci, s jedným sme prehrali našou vinou súdny spor. Ale prijímali sme nových pracovníkov aj do vedúcich funkcií. Nie všetci uprednostňovali odbornosť.

Do stabilizačného procesu fakulty vstúpili výrazne dve tendencie – jedna zhora, druhá zdola i zhora. Začiatkom roku 1992 navrhol vtedajší minister školstva Ján Pišút v súhre s Akreditačnou komisiou, aby sa v Nitre vytvorila jedna vysoká škola, univerzita, a to zlúčením vtedajšej Vysokej školy poľnohospodárskej s Pedagogickou fakultou. Skoro dva roky trval zápas o zjednotenie. Náместník ministra školstva V. Durikovič vymenoval mňa za štatutárneho zástupcu novovznikajúcej univerzity. A tento fakt sa prijať nemohol a nechcel. Na strane novej vysokej školy, Nitrianskej univerzity, stála vláda a mnohí poslanci v parlamente. Idea jednej univerzity v jednom meste sa však neujala. Nebolo to v záujme vtedajšieho vedenia VŠP v Nitre. A v zápase o charakter univerzity sa stretli dva nerovnocenné subjekty: Goliáš a Dávid, kompletne (personálne, priestorovo, vedeckým výskumom a zahraničnými stykmi) vybudovaná Vysoká škola poľnohospodárska s tromi fakultami a jedna samostatná, všeobecne podceňovaná fakulta pedagogická. Na základe zákona SNR vznikla vo februári 1992 Nitrianska univerzita a trvala v neurčitosti a napätí skoro desať mesiacov. Organizované verejné manifestácie a protesty zo strany VŠP v Nitre, zákulisné politické tlaky, ignorancia akýchkoľvek kompromisov a návrhov z našej strany, zásadné odmietnutie nami navrhovaných troch fakúlt (prírodovedná, filozofická a pedagogická) utlmili akýkoľvek pohyb. Scenár Nitrianskej univerzity podľa predstáv VŠP – zlúčenie s jednou fakultou – bol pre nás neprijateľný, lebo v ko-

nečnom dôsledku smeroval k zániku. Stretli sa dve koncepcie budovania univerzitného vzdelávania: dogmaticko-špecifická (ktorá profitovala z politickej výlučnosti poľnohospodárskej politiky bývalého režimu, nevidela reálne svoju obmedzenú perspektívu) a humanisticko-univerzálna, ktorá nemala tradíciu, ale iba perspektívu. Stretli sa dva pohľady na budúcnosť univerzity, dva odlišné postoje, ktoré som nazval *hrdá istota* a *pokorná smelosť*.

Pozitívom tohto nerovného zápasu a zrušenia Nitrianskej univerzity bol vznik Vysokej školy pedagogickej v Nitre. Za pomerne krátky čas jej existencie sa konštituovali nové katedry, ustálili sa nové študijné odbory: folkloristika, etika, estetika, taliančina a francúzština, chémia, geografia. Vznikol Ústav didaktickej technológie, nadobudli sme právo realizovať doktorandské štúdium (pre štyri odbory), zvýšil sa počet poslucháčov, rozšírili sa grantové výskumné úlohy a zlepšila sa skladba vedeckých a pedagogických hodností. Získali sme pracovné priestory na Hodžovej ulici, neskôr aj na Javorovej ulici a vybudovali vzdelávacie pracovisko na Svoradovej ulici. Za „potenciálne ohrozenie“ rozvoja VŠPg som považoval možnosť rozkladu inštitúcie zvnútra, neschopnosť adaptability niektorých pedagógov na náročné formy štúdia, vedecko-výskumnej práce a umeleckej činnosti, slabú vedeckú základňu, tradicionalizmus vyučovacích metód a myslenia vôbec, istý druh pasívneho vyčkávania, nechúť k inovácií, slabé zahraničné kontakty z predchádzajúcich rokov. Bolo nevyhnutné zbaviť sa jednostrannej pedagogickej určenosti a prijať ideu poskytovania neučiteľského vzdelávania, myšlienku efektívnej vedeckej i umeleckej činnosti (o tom hovoria *Tézy programu rozvoja VŠPg* z 23. 2. 1995). Aj v náčrte *Téz rozvoja UKF* som (22. 9. 1997) opäť zdôraznil, že univerzita s tromi učiteľskými fakultami je jav „zotrvačný“.

Ani pasivita mnohých pedagógov v čase zápasu o Nitriansku univerzitu, vyčkávanie na zásah vyšších inšancií, nedostatok osobnej a otvorenej angažovanosti, absencia stavovského a inštitucionálneho vedomia a iné problémy ma neodradili kandidovať v roku 1993 na post rektora VŠPg. Hoci som považoval VŠPg za isté provizórium, predsa predstavovala aj právnu základňu pre ďalší zápas o univerzitu. Akreditačná komisia v krátkom čase – v rámci troch humanitných vysokých škôl a v istej osobitosti – zhodnotila naše tri fakulty (pedagogickú, prírodovednú a humanitnú) ako prvé v systéme vysokých škôl SR. Pravda, vysokoškolský zákon uznával istú právnu subjektivitu fakúlt, takže dekaní zvolení v roku 1993 vykonávali svoje funkcie nezávisle, konzultujúc s rektorom. Aj preto sa len pomaly budovalo rektorátne pracovisko.

Po zvolení za rektora som otvorene a dôsledne presadzoval profiláciu VŠPg nielen v učiteľskom smere štúdia, ale predovšetkým v neučiteľských odboroch. Preto som posilňoval odborné katedry a výskumné pracoviská fakúlt, a to aj ako súčasť systematizácie vedeckých a pedagogických pracovísk. Do centra pozornosti som postavil profil študenta a jeho budúce pracovné zaradenie. A k tomu pribudol rozvoj technickej vybavenosti katedier a pracovísk.

Diskutovaná otázka o tom, či má byť silný rektorát a „slabšie“ fakulty, alebo to má byť naopak, rezonovala počas celého obdobia VŠPg i po vzniku Univerzity Konštantína Filozofa. Malo to svoje dôsledky aj v tom, že napr. pri vzniku niektorých katedier sa uplatňoval pragmatický princíp, najmä ak sa chcela využiť možnosť finančnej sebestačnosti, ktorú podporovalo aj Ministerstvo školstva SR svojimi meniacimi sa kritériami pri prideľovaní finančných prostriedkov. Aj preto, proti vôli rektora, vznikali aplikované a nie východiskové katedry (sociálna práca – nie sociológia, kultúrny manažment – nie kulturológia a i.). Rozdielnosť postupov sa zopakoval aj pri promočných rituáloch (odmietnutie stredovekých habitov študentmi prírodovedeckej fakulty). Táto osobitosť však nevytvárala potrebu osobitného vedomia fakultnej príslušnosti. Pedagogickú profiláciu VŠPg upevňovala aj úspešná a zahraničím oceňovaná medzinárodná MEDACTA, výstava učebných pomôcok a vedecká

Prof. PhDr. Peter Liba,
DrSc. s prof. Jankou
Hečkovou, CSc.

konferencia. Bola to dobrá reprezentácia našej školy doma i v zahraničí, ale aj prejav dobrej spolupráce s Ministerstvom školstva SR a inými pracoviskami. Výsledkom tejto aktivity bolo neskôr vytvorenie študijného centra UNESCO, Rady Európy a NATO. Orientácia zahraničných stykov na Západ bola prirodzeným dôsledkom novej situácie (Nemecko, Rakúsko, Anglicko, Írsko, Francúzsko, Švajčiarsko, USA a iné krajiny). Rozšírili sme spoluprácu so SAV (osobitná zmluva) a s Biskupským úradom v Nitre (osobitná zmluva).

V rámci reštitučného zákona sme museli uvoľniť priestory na Farskej ulici a získali sme „nevyhovujúce“ priestory na Čermáni. Kontinuitne pracovali súbor Ponitran, TJ Slávia, rozvíjali sa študentské aktivity, divadelné i vedecké. Posilnili sme Katedru rómskej kultúry a začali s budovaním Centra vzdelávania Rómov v Spišskej Novej Vsi.

Osobitnú problematiku budovania VŠPg predstavovalo tzv. maďarské oddelenie, otázka maďarskej menšiny a jej vzdelávania. Bolo to dedičstvo zo šesťdesiatych rokov 20. storočia, keď sa Bratislava „zbavila“ príťaže a presunula starostlivosť o maďarské školstvo z centra na „vidiek“ – do Nitry, na mladú Pedagogickú fakultu. Až do roku 1989 sa ňou argumentovalo ako záchrannou slučkou v sieti úsilí PF v Nitre zrušiť. Poznal som výskumy národnostného školstva za prvej republiky, Slovenského štátu i neskoršie, ktoré organizoval Kabinet literárnej komunikácie a experimentálnej metodiky PF v Nitre. Právo na vzdelanie v rodnom jazyku je zakotvené v mnohých medzinárodných a európskych dokumentoch. Menšinový politický fenomén sa objavil už pri zrode Nitrianskej univerzity a potom naliehavo neskôr. Žil som v presvedčení, že mám rozvíjať školskú politiku a nie menšinovú. Odmietol som založenie odbočky Matice slovenskej na škole, odmietol som tlak politických strán a jednotlivcov zriadiť maďarskú pedagogickú fakultu. Odmietol som zriadiť pri novozaloženej Katedre katechetiky osobitné štúdium v maďarskej reči, odmietol som „poslanecké posolstvo“ o zriadení osobitnej maďarskej fakulty. Dôvody? Zriadiť druhú pedagogickú fakultu na národnostnom princípe znamenalo vykonať rez naprieč tromi fakultami, ich odbornosťou a vystaviť sa nebezpečenstvu zániku pri akreditácii.

V celom európskom priestore sa v 20. storočí zakladali fakulty na základe odbornosti, nie politickej či národnostnej príslušnosti. Vtedajší model prípravy učiteľov pre základné školy s vyučovacím jazykom maďarským, aký sme dlhodobo realizovali, bol dostatočný a zodpovedal potrebe. Pre stredné

školy s vyučovacím jazykom maďarským napokon pripravovali učiteľov aj iné pedagogické fakulty na Slovensku. Ani v tom čase, ani neskôr nikto z vládnych či nevládných kruhov nepredložil skutočnú, sociologicky presnú, štatisticky doloženú a verifikovateľnú potrebu učiteľov pre školy s vyučovacím jazykom maďarským. Ani VŠPg, ani neskoršia UKF nebola národnostnou vysokou školou. Ani podľa zákona nie. Takže jedna inštitúcia nemohla riešiť celoštátnu národnostnú politiku, keď ani jedna vláda od roku 1989 nepredložila jej koncepciu, vrátane rozvoja hospodárstva, vedy, umenia a školstva. Roku 1993 som predložil koncept fakulty kultúr národnostných menšín na Slovensku. Návrh počítal s vytvorením centra výskumu a vzdelávania národností na Slovensku (maďarskej, rusínskej, nemeckej, rómskej, bulharskej, židovskej) s dislokáciou pracovísk v Prešove. MŠ dotovalo šesť pracovníkov, didaktickú techniku a pod. Na základe tejto iniciatívy pracoval Ústav výskumu kultúry a vzdelávania národností (vegetoval pre nezáujem aj pedagógov maďarskej národnosti). Aj môj návrh premeniť ho v roku 1999 na katedru kulturológie pre všetky národnosti sa neujal pre zaujatosť, takže sa – mimo mojej kompetencie – personálne „rozdelil“ a napokon nekoncepčne a nezodpovedne zanihol. Projekt vytvorenia tohto pracoviska som podmienil verejnou diskusiou na škole i na MŠ. Bolo to zamietnuté a spustili sa aktivity niektorých pedagógov maďarskej národnosti (protesty, mítingy, samozvané senáty, tlačové besedy, klamstvá posielané do Budapešti a vyslovené aj na konferencii vo Viedni), ktoré porušovali zákon o vysokých školách a často boli protizákonné. Trestať tieto aktivity znamenalo vytvárať politické kauzy a „vyrábať“ novodobých trpiteľov a hrdinov. Okrem toho otázka národnostného jazyka v multikultúrnom európskom svete ako argument v prospech výlučnosti jedného jazyka nijako neobstojí ani v školskom vzdelávacom systéme.

Môj návrh zamietli aj preto, lebo v rôznych alternatívach tu pôsobilo stanovisko 14 poslancov Spolužitia, požadujúce založiť maďarskú pedagogickú fakultu (list z 25. 6. 1993). Do mojej iniciatívy vstúpili tri poslanec-ké prieskumy (bez záverov), dve návštevy komisárov OBSE pre národnostné menšiny (bez záverov). Tento sústavný tlak ma donútil 7. januára 1994 písomne sa obrátiť na generálny sekretariát Rady Európy (V. Lumiéreová) so žiadosťou o jednoznačnú interpretáciu čl. 25 Listiny základných práv a slobôd, a to v súvislosti so stupňami vzdelávania v jazyku menšín (aj univerzitného vzdelávania?). Na list som nijakú odpoveď nedostal.

Problematika vzdelávania učiteľov pre školy s vyučovacím jazykom maďarským bola spolitizovaná a pri úsilí riešiť ju ako čiastkový problém budovania UKF v Nitre som sa nepresvedčil o platnosti pravdy a spravodlivosti, ale najmä o konkrétnej potrebe „výnimočnej užitočnosti“. V príhovore na slávnostnej inaugurácii UKF (13. 2. 1997) som pripomenul, že skúsenosť neslobody národov a jednotlivcov je skúsenosť, s ktorou vchádzame do 21. storočia. „Odlišnosť“ (národná, etnická, náboženská) má „slúžiť spoločnému dobru“, a nie napätiu a nepokoju. „Byť národným neznamená pohrdať inými národnosťami. A naopak: byť príslušníkom národnosti neznamená byť odlišným, izolovaným, jedinečným a zahľadeným do seba...“, skupinová prax niektorých ľudí môže pomýliť zodpovedných, aby „odlišné stotožnili s univerzálnym“. A 23. 9. 1997 som zopakoval uvedené myšlienky a dodal: „...národnosti... nie sú nijaké enklávy nejakej etnickej rezervácie, ktorých sa nesmú dotknúť... pohyby celku.“ Sú to „živé organizmy štátu a správajú sa podľa zákonov vzťahu: časť – celok“. Nesupremujú seba nad všetko a nad všetkých, neprijímajú štatút cudzinca alebo „inosti“. Preto som odsúdil zakladanie „rád národností“ na univerzite, nazval som to deštrukciou a nepochopením univerzitného vzdelávania. Metódy klamstva, zavádzania a politického pragmatizmu boli mi vtedy i teraz sú cudzie.

Problém „maďarskej pedagogickej fakulty“ nebol centrálnym problémom budovania UKF, skôr hatiacim a retardačným elementom. Vážnejšie otázky prinášal život v súvislosti s vedeckým výskumom, profiláciou jednotlivých fakúlt, katedier, aktívnou spoluprácou s ústavmi SAV, vedeckými aktivitami na medzinárodnej úrovni. Bolo mojím osobným záujmom, aby sa na našej univerzite etablovali celoštátne komisie pre obhajoby CSc. (neskôr PhD.) a DrSc., čo sa aj stalo. Podporoval som aktivity okolo MEDACTY, lebo uvádzali univerzitu do európskeho školského a výrobného procesu. Škoda, že sa nepodarilo získať certifikáciu pre nové učebné pomôcky. Z tejto pozície sa posilňoval výskum didaktickej techniky a didaktického procesu, mediálna kultúra a technológia vzdelávania. Výsledkami vedeckej práce sme sa dostali na úroveň merateľnú s inými univerzitami. O tom svedčia bohatá publikačná činnosť, medzinárodné vedecké konferencie (napr. svetový kongres tradičnej hudby, vedecké konferencie Ústavu literárnej a umeleckej komunikácie, konferencie prírodovedných katedier a i.), zahraničné stáže výskumníkov a pod.

V roku 1996 sme sa stali Univerzitou Konštantína Filozofa, pričom pomenovanie je výsledkom dlhšieho procesu a vzišlo aj z rozhovorov s kardiná-

lom J. Ch. Korcom. V hre boli aj ďalšie návrhy: Nitrianska univerzita, Pedagogická univerzita; vo vedeckej rade zvíťazil počtom 7 hlasov názov Univerzita Konštantína Filozofa. Vznikom tejto univerzity sa vytvorila možnosť oceňovať najvyšším uznaním Dr. h. c. skutočné osobnosti našej i zahraničnej kultúry. A tým, že sme nositeľmi mena európskeho byzantského vzdelanca z 9. storočia, sme zároveň nositeľmi povinnosti rozvíjať a ochraňovať kultúrne a literárne dedičstvo. (Škoda, že sa mi nepodarilo zriadiť osobitný výskumný ústav Cyrila a Metoda, hoci v projekte a Štatúte UKF bol zakomponovaný.)

Viem jedno: ako člen Rektorskej konferencie som požíval istú autoritu a tým aj celá univerzita. S istým sebavedomím sa konala aj druhá akreditácia fakúlt – pravda, pod vedením dekanov, ktorí prijali extenzívny a zároveň často aj pragmatický model učiteľských fakúlt. Extenzia nemala vždy v sebe koncepčný korektív. Prispela k tomu aj zásada Ministerstva školstva SR pri prideľovaní štátnych financií, najmä potom, keď sa spoplatnila časť externého štúdia. Ministerstvo školstva – ani dodnes – neuplatňuje úlohu koordinátora (aj systémom numerus clausus pri počte študentov), lebo ani dnes nemáme vypracovanú koncepciu rozvoja vysokého školstva v nadväznosti na rozvoj národného hospodárstva, vedy a umenia.

Založiť novú neučiteľskú fakultu sa mi nepodarilo, hoci začiatkom roku 1998 som Akademickému senátu predložil návrh na zriadenie fakulty sociálnych a kultúrnych štúdií. Na to isté zasadanie predložila dekanka Filozofickej fakulty návrh na vytvorenie národnostnej fakulty. Hoci dekanka nemala právo predkladať návrhy na zriaďovanie fakúlt (toto právo výsostne patrilo iba rektorovi), senát o tom rokoval – a zmietol aj môj návrh. Škoda, že sa nevedelo myslieť viac dopredu.

Za celý čas môjho pôsobenia vo funkcii rektora sa riešila otázka učebných priestorov, lebo z éry socializmu sme nezdedili nijaké nehnuteľnosti. Kúpa bývalej polikliniky (terajšia Filozofická fakulta) mala svoje kontextové rozpory zo strany unáhlených privatizérov. Ba ani predstavitelia mesta Nitry neprejavili pri budovaní univerzity očakávanú podporu. Stačila im jedna – špecializovaná. Ani pôžička Mesta na kúpu budovy na Štefánikovej ulici sa nezaobišla bez výčítok a nevôľ. Splácanie veľkých úrokov za polročnú pôžičku desať milión Sk ma presvedčilo o kultúrnej nezrelosti niektorých poslancov mestského zastupiteľstva. A dodnes mám v pamäti obštrukcie okolo vlastníctva vily na Svoradovej ulici. V posledných dvoch rokoch rektorskej funkcie som vyvinul úsilie o kúpu

budovy S. I. T. (bývalej tabakovej továrne), pričom som rokoval s generálnym riaditeľom Ing. V. Maťovčíkom. Stará a priateľská známosť mi umožnila vstúpiť do zápasu o budovu (predtým som odmietol spoluvlastníctvo budovy na kruhovom objazde, ktorú si vyárendovala SPU pre svoju knižnicu). Niekoľko rokovaní s predávajúcimi, s Ministerstvom školstva SR, Ministerstvom financií SR a inými prinieslo svoje ovocie. Podarilo sa mi dosiahnuť zníženie kúpnej ceny na prijateľnú sumu a priviesť skoro celý proces kúpy do výhodnej situácie. Kúpa sa realizovala po ďalších rokovaníach v jeseni roku 1999 už za nového rektora prof. RNDr. Ing. D. Kľuvanca, CSc.

Len okrajovo poznamenávam, že v programe rozvoja univerzity som plánoval otvoriť fakultu technických štúdií. Nepodarilo sa mi – pri vnútornej akreditácii – odstrániť mnohé duplicity v prednáškach, zabezpečiť vzájomnú otvorenosť fakúlt, „vtiahnuť“ do UKF aj Teologický seminár sv. Gorazda. Skupinový či fakultný partikularizmus bol vždy pri riadení citlivého organizmu univerzity škodlivý.

Záverom len toľko: To, čo som vykonal na Univerzite Konštantína Filozofa dobre, pretrváva a vydáva svoje užitočné plody. To, čo som začal a nedokončil, ostalo ako výzva mojim nasledovníkom, ako možnosť ďalšieho rastu. A to, čo som neurobil a mal som urobiť, to nech skúma objektívny a súdny človek – s porozumením pre možné. Ak bude hľadať pravdu, nájde ju, celú, nie polovičnú, ani nie okrajovú. Byť činný osem či deväť rokov v akademickej funkcii je dakedy dosť – ale aj málo. Viem však, že svoj čas som nepremárnil, ani som sa nespreneveril službe univerzite a statočným, dobrým pedagógom, vedcom, študentom, spolupracovníkom, priateľom. Viem aj to, že naša univerzita je vitálna a stále perspektívna.

Nitra 4. augusta 2009

Sen. h. c. Prof. RNDr. Ing. Daniel Kluvanec, CSc.
Rektor UKF 1999 – 2006

Na prelome miléníí: rozvoj UKF v rokoch 1999 – 2006

(KONTINUITA A PROGRES)

Sen. h. c. Prof. RNDr. Ing. Daniel Kluvanec, CSc.

Každá súčasnosť má svoju minulosť. Býva užitočnou tradíciou, že organizácie si pripomínajú svoj vývoj, problémy i úspechy pri príležitosti svojich decénií. Naša vysoká škola – od svojho vzniku po súčasnosť – mala pozoruhodný vývoj. Môžu to potvrdiť fakty, ktoré boli bilancované a publikované po završení jednotlivých decénií. Samozrejme, aj mnohí pamätníci, ktorí pracovali a rozvíjali školu niekoľko desaťročí. Tých, ktorí stáli pri zakladaní Pedagogického inštitútu roku 1959, je už veľmi málo.

Veľmi šťastným rozhodnutím pre profilovanie našej vysokej školy bolo rozhodnutie Národnej rady SR, vychádzajúce z iniciatívy rektora a akademického senátu, premenovať Vysokú školu pedagogickú na Univerzitu Konštantína Filozofa (zákon č. 324/1996 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 172/1990 Z. z. o vysokých školách o zmenách názvov niektorých vysokých škôl). Ním sa vytvoril legislatívny rámec pre budovanie univerzity so všetkými kompetenciami. Bol to dôstojný vstup – začiatok rozvoja univerzity na prelome milénia.

Medzi strategické a životodarné úlohy patrilo kontinuálne naplňovať všetky atribúty univerzity, ako sa vnímajú v európskom priestore. Napriek nesporne pozitívnej východiskovej situácii v danom legislatívnom priestore SR a univerzít bolo potrebné operatívne sa zamerať na tie úlohy, ktoré naplňujú a upevňujú pozíciu novej univerzity, a to predovšetkým: **a) intenzívne rozširovať odborné zameranie fakúlt univerzity**, najmä cestou zakladania nových neučiteľských študijných odborov (v dnešnej terminológii študijných programov), zamerať sa na nové netradičné a atraktívne odbory; **b) skvalitňovať kvalifikačnú štruktúru učiteľov na katedrách a v ústavoch univerzity**, získať v evalvačných hodnoteniach čo najpriaznivejšie výsledky, porovnateľné s tradičnými univerzitami na Slovensku; **c) budovať univerzitnú štruktúru pracovísk (fakúlt, katedier, ústavov)** s dôrazom na vedeckú činnosť; **d) vstúpiť do medzinárodných univerzitných štruktúr** v súlade s trendom európskej (i svetovej) integrácie a spolupráce univerzít; **e) dosiahnuť výrazný pokrok v budovaní materiálo–technickej základne univerzity**, ktorá zaostávala za jej programovanými cieľmi.

Išlo o strategické úlohy, ktorých cieľavedomé, systémové, vyvážené a razantné napĺňanie v sebe nieslo budúcnosť univerzity a všetkých jej tradičných i budúcich pracovísk.

V roku 2003 univerzita prikočila k vypracovaniu koncepčného plánu svojho rozvoja pod názvom *Dlhodobý zámer vzdelávacej, vedeckej, umeleckej a rozvojovej činnosti UKF na roky 2004 – 2007*. Túto úlohu ukladal vysokým školám Zákon č. 131/2002 o vysokých školách v § 20, ods. 1, písm. c). Je to dokument, ktorý tvorí rámec rozvojových iniciatív jednotlivých univerzít s tým, že po konzultácii na MŠ SR bol schválený Akademickým senátom univerzity. Dlhodobý zámer mal zamedziť náhodným a nekoncepčným krokom univerzity a fakúlt. Na príprave dlhodobého zámeru pracovali aj jednotlivé fakulty. Akademický senát ho prerokoval a schválil na svojom zasadnutí 30. júna 2003 a schválil aj jeho aktualizáciu na rok 2003.

Postupne sa tvorila základná legislatíva univerzity, ktorá bola pre jej riadnu činnosť nevyhnutná. Boli vypracované všetky dokumenty, ktoré od verejnej vysokej školy vyžaduje Zákon č. 131/2002 o vysokých školách, § 15, ods. 1, § 40. Po diskusii v akademickej obci pracovné komisie v spolupráci s Personálnym a právnym oddelením UKF vypracovali 12 vnútorných predpisov, ktoré nadobudli platnosť po schválení v Akademickom senáte UKF a boli súhrnne publikované roku 2005 v samostatnom dokumente *Interné predpisy Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre* (pozri tiež www.ukf.sk Vnútorné predpisy univerzity).

INOVÁCIA UNIVERZITNÉHO VZDELÁVANIA

Charakteristikou bilancovaného obdobia bolo, že univerzita vo všetkých oblastiach napredovala veľmi dynamicky so snahou napĺňať moderné poňatie univerzity v súlade so zahraničnými skúsenosťami.

Kreovanie nových študijných programov, ktoré sa stali hlavným magnetom získavania absolventov stredných škôl pre štúdium na UKF, bolo prepojené so zmenami v študijnom systéme. Zaužívaný, tradičný študijný systém univerzita postupne, od roku 1999, transformovala na ECTS (European Credit Transfer System), ktorého dominantou boli podiel študenta na formovaní individuálneho študijného programu, zavedenie kreditového hodnotenia ako teoretického základu pre možné mobility študen-

tov a dvojstupňovosť štúdia (bakalársky a magisterský stupeň). Súbežne sa budoval jednotný elektronický študijný informačný systém (AIS), ako aj systém pre ekonomiku (Sofia). UKF sa zaradila medzi univerzity s tradične vysokým záujmom absolventov stredných škôl o prijatie na štúdium. Počet prihlášok absolventov stredných škôl na štúdium na našej univerzite v jednotlivých rokoch niekoľkonásobne prekročoval možnosti prijatia. Napr. r. 1999: 13 813 (z toho interné štúdium 9912), r. 2000: 13 304 (interné štúdium 9046), r. 2001: 9222 (interné štúdium 6296).

Takmer do roku 2000 vývoj na vysokých školách na Slovensku prebiehal v intenciách nežnej revolúcie. Išlo o tradičný model vzdelávania, k zmenám dochádzalo väčšinou len v organizačnej štruktúre. Vysoké školy a ich fakulty postupovali autonómne, niekedy aj prekračovali hranice platnej legislatívy. V tom čase vedenie UKF vyvinulo značné úsilie, aby usporiadalo niektoré problémy v študijnom systéme a personálnej oblasti v súlade s legislatívou. Zakladali sa viaceré nové vysoké školy (pozri prijaté zákony o vzniku jednotlivých vysokých škôl: www.minedu.sk), fakulty nekontrolovateľne a autonómne otvárali nové študijné odbory a prijímali študentov aj bez akreditácie. Tento vývoj sa spomalil a zabrzdil až po roku 2000, keď Akreditačná komisia začala systémovo požadovať od vysokých škôl dodržiavanie určených kritérií a Ministerstvo školstva SR pristúpilo k aplikácii výkonového modelu rozdeľovania rozpočtových prostriedkov pre verejné vysoké školy. V tom období (rok 2001) bol progresom – dnes zavrhnutý a kritizovaný – systém prideľovania rozpočtových prostriedkov podľa počtu študentov. Dovtedy sa prideľovali financie na základe historického modelu (zachoval sa relatívny podiel podľa predchádzajúceho roka; pre nové školy bola pridelená nová dotácia). Napriek tomu, že medziročne rozpočet vysokých škôl ako celok narastal, rastúci počet vysokých škôl, ako aj inflácia, nivelizovali reálne financie, ktoré získala vysoká škola z rozpočtu. Narastajúci deficit medzi rozpočtom a požiadavkami vysokých škôl viedli Ministerstvo školstva SR k prijatiu rozhodnutia znížiť r. 2000 počty technických a administratívnych pracovníkov na vysokých školách o 10 % (realizované znížením príslušnej časti rozpočtu). Opatrenie sa všeobecne minulo svojmu účinku, lebo vysoké školy (i UKF) výpadok rozpočtu vykryli z iných zdrojov (napr. mimorozpočtových).

Tab 1:

počty študijných odborov (študijných programov)
a počty študentov na UKF v rokoch 1999 – 2006)

Počty ŠO (ŠP), počty študentov Akademický rok	Počet študijných odborov (programov) ^{*,**}			Spolu ŠO (ŠP) Bc, Mgr, PhD	Rig. skúšky	Počet študentov denného a externého štúdia			
	Bc	Mgr spolu	PhD			Bc [*]	Mgr [*]	PhD [*]	Spolu [*]
1999/2000	7	46 (15 neuč.)	17	70	33	852 (832)	6828 (2671)	185 (137)	7865 (3640)
2000/2001	10	52 (21 neuč.)	18	80	37	901 (901)	7493 (3110)	209 (153)	8603 (4164)
2001/2002	15	63 (21 neuč.)	19	97	42	798 (798)	8215 (3525)	226 (160)	9239 (4483)
2002/2003	16	64 (22 neuč.)	19	99	42	790 (729)	8965 (3797)	272 (194)	10027 (4720)
2003/2004	17	64 (22 neuč.)	22	103	42	2043 (1448)	9159 (3253)	340 (236)	11542 (4937)
2005 ^{***} (2004/2005)	18	77 (22 neuč.)	20	115	42	5733 (2766)	6645 (2280)	417 (283)	12795 (5329)
2006 ^{***} (2005/2006)	47 (54 ext.)	29 (25 ext.)	19 (19 ext.)	95 (98 ext.) spolu 193	Všetky ŠP Mgr štúdia	7829 (3409)	5335 (2131)	465 (317)	13629 (5857)

Poznámky: *) v zátvorke sú uvedené počty študentov externého štúdia; **) v zátvorke je uvedený počet akreditovaných neučiteľských programov; ***) počnúc rokom 2005 sa povinne akreditovali všetky učiteľské kombinácie a všetky študijné programy denného a externého štúdia pre každé externé stredisko samostatne, osobitne Bc., Mgr. a PhD. stupeň. UKF získala spolu 2108 akreditácií, z toho 1891 pre štúdium akademických predmetov v Bc. a Mgr. stupni dennej a externej forme

UKF sa každoročne v októbri zúčastňovala na Veľtrhu pomaturitného vzdelávania (Akadémia) v Bratislave, na ktorom stredoškóľakov zoznamovala s možnosťami štúdia na nej. Počty jej študentov sa každoročne zvyšovali, úmerne k zvyšujúcej sa ponuke študijných odborov (programov) a boli na hranici priestorových a personálnych možností fakúlt (Tab. 1). Významným príspevkom k materiálnemu rozvoju i odmeňovaniu pracovníkov bola forma

externého štúdia, ktorú autonómne organizovali jednotlivé fakulty vo viacerých strediskách i mimo sídla univerzity. Napriek tomu, že legislatívne táto forma nebola náležite ošetrovaná a pri jej realizácii sme sa v niektorých prípadoch pohybovali na hranici legislatívy, je potrebné i dnes, s odstupom času, túto aktivitu fakúlt hodnotiť kladne.

Vývoj potvrdil správnosť rozhodnutí UKF a jej fakúlt rozširovať odborný profil univerzity, ako aj kreovať nové, moderné (pre mládež atraktívne) študijné programy. Legislatívne pravidlá boli určené Zákonom č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách, ktorý nadobudol platnosť 1. apríla 2002. Prijatím zákona a jeho doplnkov boli do istej miery ukončené rozporuplné diskusie v akademickej obci – najmä o tom, že nový zákon obmedzuje postavenie samosprávnych orgánov a posilňuje centrálnu kompetenciu univerzít a ministerstva. Predmetom nespokojnosti bola delba kompetencií medzi fakultami a rektorátmi. Fakulty, ktorých postoj reprezentoval Klub dekanov, požadovali vyššiu organizačnú i ekonomickú autonómiu. Slovenská rektorská konferencia (SRK), naopak, podporovala centrálny model riadenia univerzít, najmä v ekonomickej a personálnej oblasti. Zákon č. 131/2002 Z. z. v § 2, ods. 13 prvýkrát v histórii slovenských vysokých škôl zaviedol kategórie univerzitných vysokých škôl a odborných vysokých škôl (pozn.: Zákon č. 175/2008 Z. z. o vysokých školách spresňuje obsah zaradenia vysokých škôl do oboch kategórií). Po roku 2002 sa – ako dôsledok nového zákona – od vysokých škôl vyžadovala „reakreditácia“ všetkých predtým udelených akreditačných spôsobilostí, k čomu prispel aj kritický postoj OECD k veľkému počtu študijných odborov na slovenských vysokých školách. Všetky predtým priznané spôsobilosti (pred 1. aprílom 2002) boli zrušené, bez ohľadu na to, či im termín platnosti určený ministrom vypršal alebo nie. Najskôr sa určil a (neskôr) zmenšil počet študijných odborov, na čom sa úspešne podieľali komisie SRK. Rektori univerzít museli znova predložiť nové žiadosti o akreditáciu všetkých študijných programov. Ich počet však nebol obmedzený. Na základe iniciatívy SRK v roku 2005 – po prerokovaní Vládou SR – boli vyčlenené prostriedky vo výške cca 30 mil. Sk z vládnej rezervy na uskutočnenie „medzinárodnej akreditácie“; takmer na všetkých verejných vysokých školách ju realizovali experti Európskej asociácie univerzít (EUA). Závery akreditácií EUA nepriniesli – po formálnej stránke – očakávaný výsledok. Boli formulované „len“ ako odporúčania a hodnotenia expertov, ako by sa vývoj vysokých škôl v jednotlivých oblastiach mal uberať (závery medzinárodnej akreditácie pre UKF sú uvedené na www.ukf.sk).

Po administratívne náročnom procese reakreditácií sa pozornosť sústredila na *komplexné akreditácie* verejných vysokých škôl, ktoré požaduje zákon č. 131/2002 v šesťročných intervaloch. Termín ich vykonania pre jednotlivé vysoké školy sa od roku 2003 postupne posúval. Príčinou bola najmä absencia pravidiel hodnotenia výkonov fakúlt a univerzít. Po akreditácii všetkých študijných programov a spôsobilostí konať habilitácie a inaugurácie úlohou Akreditačnej komisie bolo vykonať na základe prijatých kritérií zaradenie fakúlt do výkonových kategórií a na základe toho aj navrhnúť zaradenie vysokej školy medzi: a) univerzitné vysoké školy, b) odborné vysoké školy. Univerzita, fakulty, špičkoví vedeckí a pedagogickí pracovníci veľkú časť svojej pracovnej kapacity (možno aj na úkor kvality svojej pedagogickej a vedeckej činnosti) v rokoch 2002 – 2006 venovali tvorbe, dopĺňaniu, opravám, prepracovaniu akreditačných spisov, veľakrát aj v dôsledku často meniacich sa kritérií zo strany AK.

Napriek zložitému a meniacemu sa legislatívnemu prostrediu, subjektívnym faktorom, zaťažnosti funkcionárov fakúlt a univerzity, ale najmä tvorivých pracovníkov na jednotlivých katedrách, je potrebné činnosť na pracoviskách UKF v tom období vysoko oceniť. Zameranie na neučiteľské študijné a vedné odbory a študijné programy, najmä s moderným obsahom, v súlade s novou a perspektívnou sociálnou, ekonomickou a politickou štruktúrou spoločnosti, budúcou zamestnanosťou, a to nielen na území Slovenska, sa stalo prezieravým, šťastným a úspešným programom pracovísk UKF. Do absolútnej kvantitatívnej prevahy sa postupne dostali neučiteľské programy, ktoré majú prevahu aj v počte študentov. To však neznamená, že sa zanedbala starostlivosť o pedagogické študijné a vedné odbory. Naopak, pokračovala ich inovácia a modernizácia v duchu najnovších trendov v pedagogike a teórii vyučovania.

V priebehu niekoľkých rokov sa položili pevné základy univerzity, ktorá sa svojimi vedeckými výkonmi a pedagogickou činnosťou, ale aj kvantitou a atraktívnym programom priblížila k tradičným univerzitám na Slovensku, ako sú Univerzita Komenského v Bratislave alebo Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Niektoré programy na Filozofickej fakulte a Fakulte sociálnych vied a zdravotníctva boli špičkové v univerzitnom prostredí SR. Predpokladáme, že sa tak vytvorili pevné a nespochybniteľné základy pre obhajobu pozície univerzity v budúcich rokoch, pokiaľ sa udrží výkonnosť a trend rastu kvality.

Prof. RNDr.
Ing. Daniel
Kluvanec, CSc. a
Ján Chryzostom
kardinál Korec (pri
udeľovaní Zlatej
medaily UKF v Nitre
za celoživotné
dielo, 1999)

Na tomto mieste je potrebné uviesť aspoň niektoré študijné a vedné odbory, ako aj akreditované študijné programy, na ktoré môže byť univerzita hrdá: archeológia, riadenie kultúry a turizmu, marketingová komunikácia a reklama, prekladateľstvo a tlmočníctvo, žurnalistika, aplikovaná etika, politológia, neslovanské jazyky, sociálna práca, sociálna a misijná práca v rómskych komunitách, sociológia, psychológia, ošetrovateľstvo, zdravotnícky záchranár, fyzioterapia, environmentalistika, biológia, ochrana diverzity bio- logických systémov, fyzika materiálov, technická mineralógia – gemológia, pedagogika hudobno-dramatického umenia, prekladateľstvo a tlmočníctvo pre regionálny rozvoj, technológie vo vzdelávaní, pedagogika a vychovávateľstvo, kultúrna a sociálna antropológia, hungarológia.

Pri prechode do nového decénia sa slogan „vysoká škola je založená na docentoch“ na UKF transformoval na „univerzita je založená na profesoroch“. Vysoká sústredenosť na odborný rast pedagógov je dokumentovaná v tab. 2. Iste ide o výnimočnú štatistiku nielen v histórii školy, ale aj v porovnaní s inými univerzitami na Slovensku. Objektívne treba uviesť, že kvalifikačná štruktúra už na Pedagogickej fakulte do roku 1993 i neskôr na

Vysokej škole pedagogickej bola dobrá. Spĺňala však svoje poslanie len v istej etape vývoja. Intenzívne získavanie spôsobilosti na habilitačné a inauguračné konania, a tým aj možnosti skvalitňovať kvalifikačnú štruktúru, sa rozprúdilo po roku 1998. Nielen akademickí funkcionári, ale aj pedagogickí pracovníci si uvedomili, že univerzitu tvoria docenti a profesori. Ako vyplýva z tabuľky, kvalita vedeckej činnosti a výsledkov učiteľov UKF, nadobúdaná roky či desaťročia, sa zúročila v počtoch získaných vedecko-pedagogických hodností.

V etape rokov 1997 – 2006 sa úspešne habilitovalo 70 a profesorský titul získalo 66 učiteľov UKF. Pozoruhodné je, že fakulty UKF habilitovali 70(!) a inaugurovali 17 pracovníkov z iných slovenských inštitúcií i zo zahraničia. A to v situácii, v ktorej niektoré univerzity odmietali prijímať žiadosti o habilitáciu či získanie profesorského titulu z iných pracovísk.

Po roku 2000 zákonite nastal na fakultách UKF kvantitatívny boom v habilitáciách a inauguráciách. Z dôvodu historickej presnosti uveďme tie študijné a vedné odbory, ktoré získali akreditáciou najvyššiu spôsobilosť, t. j. právo vykonávať habilitácie a udeľovať profesúry (rok získania / názov odboru):

r. 1997: Špeciálna biológia a ekológia, Teória vyučovania matematiky, Teória literatúry a dejiny slovenskej literatúry, Teória literatúry a dejiny ruskej literatúry, Ruský jazyk, Dejiny filozofie, Systematická filozofia;

r. 2000: Environmentalistika, Teória vyučovania fyziky, Fyzikálna chémia, Archeológia, Folkloristika, Slovenský jazyk, Pedagogika, Pedagogická psychológia, Technológia vzdelávania;

r. 2001: Estetika a dejiny estetiky, Slovenské dejiny, Teória vyučovania predmetov všeobecnovzdelávacej a odbornej povahy v špecializácii: teória vyučovania hudobnej výchovy;

r. 2002: Všeobecná biológia, Slavistika – slovanské literatúry, Slavistika – slovanské jazyky, Teória a dejiny slovenskej literatúry, Etnológia;

Výkon týchto práv v intenciách zákona č. 132/2002 Z. z. o vysokých školách bol obmedzený do 31. decembra 2005. Nové spôsobilosti s platnosťou od 1. januára 2006 boli priznávané v súvislosti s reakreditáciou a komplexnou akreditáciou:

r. 2006: 4.2.1 Biológia, 4.3.1 Ochrana a využívanie krajiny, 2.1.25 Archeológia, 2.1.6 Estetika, 3.1.3 Etnológia, 2.1.5 Etika, 2.1.23 Teória a dejiny konkrétnych národných literatúr: Teória a dejiny slovenskej literatúry, 3.1.2 Kulturoológia, 2.1.35 Prekladateľstvo a tlmočníctvo, 1.1.4 Pedagogika.

Tab. 2

**Habilitačné konania a a vymenúvacie konania
za profesorov r. 1997 - 2006**

Rok		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Σ
Habilitácie	a	0	5	3	6	10	7	9	5	11	0	56
	b	0	4	1	0	0	0	0	2	5	2	14
	a+b	0	9	4	6	10	7	9	7	16	2	70
	c	0	0	0	5	7	7	11	7	33	0	70
Inaugurácie	a	1	1	3	4	9	8	4	11	18	0	59
	b	0	1	1	4	0	0	0	0	1	0	7
	a+b	1	2	4	8	9	8	4	11	19	0	66
	c	0	0	0	2	1	1	5	2	6	0	17

a – vedecko-ped. pracovní UKF, b – vedecko-ped. pracovní UKF na iných VŠ, c – z iných pracovísk na UKF

Tab. 3

Kvalifikačná štruktúra na fakultách UKF r. 1998 – 2006

Rok	1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006	
Fak.	P	D	P	D	P	D	P	D	P	D	P	D	P	D	P	D	P	D
FPV	5	25	6	26	7	28	9	28	11	24	12	25	14	24	15	24	15	15
FSV	-	-	-	-	-	-	5	9	5	10	4	7	6	10	8	11	11	12
FF	9	26	12	24	16	32	18	31	19	33	19	31	28	33	31	37	31	24
PF	8	29	8	26	9	29	11	29	10	26	11	21	11	24	12	21	13	17
FŠŠ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	6	5	6	4	2
UKF	22	80	26	76	32	89	43	97	45	93	46	84	64	97	71	99	74	70

P – profesori, D – docenti

V uvedenom období Vedecká rada UKF udelila čestné doktoráty Dr. h. c. významným osobnostiam svetovej vedy a kultúry: Zdeňkovi Mathauserovi (Česká republika, 16. marca 2000), Fernandovi Henriqueovi Cardosovi (Brazília, 27. februára 2002), Jánovi Kopálovi (Slovenská republika, 18. apríla 2002), Štefanovi Lubymu (Slovenská republika, 18. apríla 2002), Robertovi J. Sternbergovi (Spojené štáty americké, 5. mája 2004), Ladislavovi Ťažkému (Slovenská republika, 20. októbra 2005).

ZMENY V ŠTRUKTÚRE UNIVERZITY A FAKÚLT

V akademickej obci rezonoval názor o potrebe reštrukturalizácie a kreovania nových fakúlt, čím by sa rozšíril a identifikoval profil univerzity. Bolo potrebné hľadať možnosti pre personálnu a priestorovú lokalizáciu nových vedeckých a pedagogických aktivít. Ministerstvo školstva SR len nepriamo prispievalo k napĺňaniu týchto zámerov. UKF, vzhľadom na dynamický rozvoj, stála pred úlohou uvážene kreovať nové katedry, ústavy (ako vedecké pracoviská) i fakulty. Išlo o väčšinový názor v akademickej obci, ktorý získal podporu aj v Akademickom senáte univerzity. Všetky štrukturálne a personálne zmeny sa však odvodzovali z jestvujúcich fakúlt, katedier a ústavov. Dostávali sme jednoznačné signály, že univerzita nemôže rátať s finančnými zdrojmi z externého prostredia. Fakulty však iniciatívne pristúpili k niektorým zmenám v štruktúre katedier. Vznik nových katedier a ústavov (prípadne ich zrušenie) mal takýto priebeh:

r. 1999: FPV – Katedra ekológie a environmentalistiky, FF – Katedra manažmentu kultúry a turizmu, Katedra kulturológie, Ústav vzdelávania a kultúr národností, PF – Katedra telesnej výchovy a športu, Katedra výtvarnej tvorby a výchovy, Vedecko-výskumné a poradenské centrum Spišská Nová Ves, Pracovisko UNESCO IRIE (Interdisciplinary Research in Informatics and Education);

r. 2000: FF – Ústav vzdelávania a kultúr národností (prechod do správy rektorátu);

r. 2001: FSV – Katedra sociálnej práce a sociálnych vied (prechod na novú Fakultu sociálnych vied), Katedra rómskej kultúry (prechod na novú Fakultu sociálnych vied), Výskumno-vzdelávacie a poradenské centrum Spišská Nová Ves (prechod na novú Fakultu sociálnych vied), Katedra psychologických vied, Katedra pedagogickej psychológie, Ústav aplikovanej psychológie, PF – Ústav pre výskum vzdelávania a kultúr národnostných menšín;

r. 2002: FPV – Katedra matematiky, Katedra algebry a teórie čísel (zrušenie), Katedra matematickej analýzy, geometrie a didaktiky matematiky (zrušenie), FSV – Katedra ošetrovateľstva, FF – Katedra etnológie a etnomuzikológie, Katedra masmediálnej komunikácie a reklamy;

r. 2003: FSŠ – Katedra maďarského jazyka a literatúry, Katedra matematiky a informatiky, Katedra odborových didaktík, Katedra elementaristiky, Katedra regionálnych štúdií, Ústav národných a národnostných kultúr, Inštitút vzdelávania pre krajiny strednej a východnej Európy, FF – Katedra romanistiky, Katedra francúzskej filológie (zrušenie), PF – Katedra školskej psychológie, Katedra techniky a informačných technológií;

r. 2004: FPV – Katedra geografie a regionálneho rozvoja, Ústav manažmentu a informačných technológií, FSVaZ – Katedra sociálnej práce a sociálnych vecí, Katedra sociológie, Katedra urgentnej medicíny a klinických disciplín;

r. 2005: FSŠ – Ústav národných a národnostných kultúr, FF – Oddelenie translatológie, Oddelenie katechetiky, Katedra archeológie a muzeológie, Oddelenie muzeológie, Tlmočnícky ústav, Ústav pre výskum kultúrneho dedičstva sv. Cyrila a Metoda, PF – Katedra hudby.

Po dlhodobej diskusii a príprave, po prerokovaní v Akreditačnej komisii, so súhlasom ministra školstva a po viacnásobnom rokovaní v Akademickom senáte UKF sa javilo ako účelné, zodpovedné voči spoločnosti a v súlade s rozvojovými plánmi UKF založenie dvoch nových fakúlt. **Fakulta sociálnych vied** vznikla 15. novembra 2001. Po rozšírení svojho profilu o zdravotnícke študijné odbory sa roku 2002 premenovala na **Fakultu sociálnych vied a zdravotníctva**. **Fakulta stredoeurópskych štúdií** bola založená 11. novembra 2005.

Zmeny v štruktúre súviseli s anticipáciou vývoja na trhu univerzitného vzdelávania a, samozrejme, aj s budovaním pevných základov univerzity. Vo vnútri UKF sa konal prerod školy, ktorá bola výhradne alebo majoritne pedagogická, na univerzitnú, kde príprava učiteľov je len parciálnou a úzkou časťou jej vedeckých a pedagogických aktivít. Je potrebné oceniť entuziazmus a tvorivé, inovačné úsilie, ktoré v tom období pracoviská UKF prejavili. Mnohé zmeny zásadne premenili profil fakúlt, niektoré, napr. v štruktúre a názvoch katedier, vystihovali ich nové poslanie. Len ojedinele sa vyskytli prípady, že pracovisko sa náplňou alebo názvom po čase vrátilo k svojmu pôvodnému profilu.

Neprehliadnuteľným procesom na UKF bolo vzdelávanie národnostných menšín, najmä maďarskej. Toto poslanie historicky, od vzniku Pedagogického inštitútu v Nitre roku 1959, jednoznačne patrilo do profilu vysok školského štúdia v tomto meste. Pred rokom 1990 išlo o súčasť národnej politiky štátu, ktorej sa venovala veľká pozornosť. Objektívne uvedieme, že táto činnosť bola jedným zo stabilizačných pilierov Pedagogickej fakulty v Nitre. Po roku 1990 sa stala agendou politických strán v súvislosti s demokratizáciou spoločnosti. Vo vnútri UKF boli vždy priaznivé podmienky pre formovanie tohto typu vzdelávania. Získavali sme podporu i povzbudenie zo strany európskych štruktúr, napr. Európskej únie, UNESCO či OBSE. Dvakrát navštívil našu univerzitu Max van der Stool, vysoký komisár OBSE. Aj na tomto úseku však univerzita správne sledovala širšie pôsobenie ako len prípravu učiteľov, čo bolo na prospech príslušníkov národnostných menšín. Problém inštitucionálneho pokrytia (autonómie) národnostného vzdelávania vo vnútri univerzity bol vyriešený založením Fakulty stredoeurópskych štúdií, ktorej inaugurácia sa uskutočnila 28. novembra 2003. Prvým dekanom FSŠ sa stal prof. B. Lázsló. Okrem učiteľstva pre základné a stredné školy nová fakulta do svojho odborného profilu zaradila regionalistiku, kultúrnu a sociálnu antropológiu i Ústav kvality vzdelávania pre krajiny strednej a východnej Európy, kreovaný s podporou UNESCO. Založenie Univerzity Jánosa Selyeho v Komárne v roku 2004 bolo naplnením prestížnej agendy politickej strany.

INTEGRÁCIA DO EURÓPSKEHO PRIESTORU UNIVERZITNÉHO VZDELÁVANIA

Zahraničnú spoluprácu UKF, založenú väčšinou na bilaterálnych družobných zmluvách v rámci východných krajín Európy, bolo potrebné rozšíriť o ďalšie krajiny, najmä západné, aby získala plnohodnotnú medzinárodnú dimenziu. Tento proces sa naplno rozbehol po roku 1990. PF a neskôr VŠPg nadviazala kontakty s mnohými univerzitami v západnej Európe i inde vo svete (napr. PH Freiburg, Štátna univerzita OSWEGO New York, Univerzita degi Studi di Bari, Babeš – Boia univerzita Kluž, Univerzita Debrecin, Univerzita Passau, Fort Lewis College Colorado, Univerzita Eindhoven). Proces európskej i svetovej integrácie univerzít nadobudol vyššiu úroveň a kvalitu na prelome miléníí. Deklarovanie spoločných záujmov európskych univerzít, ako aj naštartovanie zjednocovacieho procesu začalo po prijatí Bolonskej deklarácie roku 1998, ktorá sformovala princípy rozvoja moderných univer-

zít. UKF v zahraničných vzťahoch preferovala neformálnu integráciu do významných európskych štruktúr. V januári 2002 bola UKF na plenárnej konferencii Európskej asociácie univerzít (EUA – European University Association, založená 31. marca 2001) v Roskilde (Dánsko) prijatá za riadneho individuálneho člena tejto organizácie. Za riadneho člena DRC (Danube Rector's Conference) bola UKF prijatá 21. septembra 2002. V tom istom roku bola pri rektoráte UKF založená Európska kancelária. Keď sa 17. marca 2003 zakladalo združenie CIRCEOS (Interuniversity Centre for Research and Cooperation of Eastern and South-Eastern Europe) s centrom v Bari, UKF bola pri tom, stala sa jej zakladajúcim členom. Prof. D. Kluvanca zvolili za člena Výkonného výboru CIRCEOS s kompetenciami pre vedu a techniku. V septembri 2004 UKF získala na slávnostnom ceremoniáli v aule Univerzity v Bologni prístup k Bolognskej deklarácii. V roku 2005 sa UKF stala súčasťou ASEAN-EU University Network, AUNP – ASEAN University Network Programme (vznik roku 2002). V júli toho istého roka sa naša univerzita stala aj zakladajúcim členom EEUN – East European University Network so sídlom v Krakove. Prof. D. Kluvanec bol zvolený za člena jej výkonného výboru.

Stretnutie rektora
prof. D. Kluvanca
s rektorom Univerzity
v Damasku (Sýria)
prof. Issamom Awwa
pri podpise Dohody o
spolupráci medzi
univerzitami
(17. marca 2005)

Príkladnú aktivitu rozvíjala asociácia EUNIS – European Universities Information Network. Za kľúčové sme považovali členstvo v EUA a prístup k Bolonskej deklarácii, kde sa rektor (prípadne prorektor) každoročne aktívne zúčastňoval na tematických alebo plenárnych rokovaníach za prítomnosti 200 až 500 rektorov (predstaviteľov) európskych, ale aj mimoeurópskych univerzít. Na odborných konferenciách a pracovných stretnutiach EUA sa formoval európsky univerzitný vzdelávací model. Do jednotlivých aktivít EUA boli zapojení ďalší pracovníci alebo fakulty, napr. v Quality Culture Project EUA prof. T. Kmeť.

Samozrejme, zúčastňovali sme sa aj na činnosti v rámci členstva v ďalších integračných zoskupeniach (EAIE – European Association of International Education, AUDEM – The Alliance of Universities for Democracy, Welcomeurope, ATEE – Association for Teacher Education in Europe; aktivita týchto zoskupení však bola väčšinou len sporadická).

Zahraničná spolupráca sa v rozsiahlej miere realizovala prostredníctvom účasti našich pracovísk na riešení projektov a grantov (okrem odborného a vedeckého prínosu išlo o významný finančný zdroj pre rozvoj UKF, každoročne cca 9 mil. Sk), najmä PHARE, TEMPUS, SOCRATES, SOCRATES – ERASMUS, SOCRATES – MUNDUS, SOCRATES – COMENIUS, LEONARDO DA VINCI, International Visegrad Fund, CEEPUS. Na založení CEEPUSu (fond stredoeurópskych univerzít) sa podieľal prof. T. Kmeť, prorektor UKF. Univerzita bola každoročne cieľom návštev mnohých zahraničných štátnych alebo univerzitných predstaviteľov a zástupcov ambasád v SR.

Najväčší rozsah a význam z hľadiska študijných a vedeckých pobytov mala spolupráca na základe bilaterálnych zmlúv (cca 30 zmlúv). Stovky študentov a desiatky učiteľov a vedeckých pracovníkov každoročne pôsobili na univerzitách a pracoviskách v celej Európe, USA a v ďalších mimoeurópskych krajinách. Možno konštatovať, že zahraničná spolupráca a medzinárodné aktivity pracovísk UKF v tom čase dosiahli štandardnú medzinárodnú úroveň, UKF sa stala riadnou súčasťou univerzitného systému Európy.

„BUDOVATEĽSKÉ AKTIVITY“, PRIESTOROVÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Dôležitým pilierom každej univerzity je materiálna a technická základňa a ekonomické zázemie. Bez náležitého priestorového zabezpečenia a sociálnej infraštruktúry nemožno etablovať ani rozvíjať žiadnu vysokú ško-

lu. Upevňovanie tohto piliera sme považovali z hľadiska budúcnosti UKF za mimoriadne dôležité. V neľahkých podmienkach vedenie UKF v spolupráci s fakultami urobilo všetko preto, aby sa získali a vybudovali výučbové priestory, laboratória, technické priestory a internáty, ktoré by zodpovedali deklarovaným rozvojovým cieľom. UKF sa v tom období za svoje „budovateľské aktivity“ stala terčom oceňujúcich, ale aj nedôverčivých poznámok z rôznych smerov. Kvôli zaznamenaniu pre históriu uvedieme heslovite rozvojové aktivity, týkajúce sa stavebných činností:

r. 1999: zásadné rozhodnutie o kúpe nefunkčného objektu SIT (Slovak International Tabac), podpis kúpno-predajnej zmluvy a úhrada 1. splátky, rozhodnutie realizovať nadstavbu pavilónov A, B, C v hlavnej budove na Trie de A. Hlinku;

r. 2000: kúpa objektu SIT, príprava projektovej dokumentácie SIT a nadstavby pavilónov A, B, C, rekonštrukcia objektu UKF v Spišskej Novej Vsi;

r. 2001: rekonštrukcia objektu UKF v Spišskej Novej Vsi (ukončenie), nadstavba pavilónov A, B, C (máj – október 2001), projektová dokumentácia nadstavby a rekonštrukcie objektu na Hodžovej ul.;

r. 2002: projektová dokumentácia – nadstavba a rekonštrukcia objektu FF UKF na Hodžovej ul., rekonštrukcia a dostavba pavilónov F a H na Dražovskej ul. pre Katedru technickej výchovy;

r. 2003: výstavba kotolne a rekonštrukcia ústredného kúrenia v objekte na Tr. A. Hlinku 1, kúpa Interhotelu Nitra na Slančíkovej ul. s cieľom prestavby na Študentský domov Nitra, realizácia 1. etapy, uvedenie do prevádzky, predaj objektu na Čermánskej ul., kúpa objektu Výpočtového strediska na Kraskovej ul. pre umiestnenie Fakulty sociálnych vied, nadstavba budovy FF UKF na Hodžovej ul., vybudovanie auly Akropola;

r. 2004: príprava projektovej dokumentácie pre objekt zdravotníckych odborov vo Fakultnej nemocnici, pokračovanie v prestavbe objektu na Hodžovej ul.;

r. 2005: otvorenie areálu Zobor a začatie prevádzky PF a FSŠ v tomto objekte, rekonštrukcia objektu „práčovne“ pre umiestnenie výučbových a administratívnych priestorov zdravotníctva v areáli Fakultnej nemocnice, získanie finančných zdrojov pre 2. etapu prestavby FSŠ v objekte Zobor a FSVaZ na Kraskovej ul.;

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre sa prihlásila k tradičným hodnotám univerzitného vzdelávania - pristúpila k známej Bolonskej deklarácii, ktorú pôvodne spísali rektori európskych univerzít v roku 1988 pri príležitosti 900. výročia založenia najstaršej svetovej univerzity v talianskej Bologni (september 2004)

r. 2005 – 2006: príprava projektovej dokumentácie prestavby a dostavby FSŠ, realizácia 1. etapy výstavby Univerzitnej knižnice.

Investičné prostriedky súvisiace s uvedenými stavebnými činnosťami každoročne dosahovali výšku desiatok až stoviek mil. Sk, napr. prestavba objektu UKF v Spišskej Novej Vsi – 50 mil. Sk, kúpa objektu SIT – 50 mil. Sk, budova Interhotela Nitra – 59 mil. Sk, prestavba objektu SIT pod Zoborom – 250 mil. Sk, nadstavba pavilónov A, B, C na Tr. A. Hlinku – 50 mil. Sk. Celková investičná činnosť UKF v r. 1999 – 2006 sa blížila k hodnote o, 5 mld. Sk.

V prehľade uvádzame mzdové prostriedky UKF: r. 1999: 82 mil. Sk, r. 2000: 86 mil. Sk r. 2001: 94,5 mil. Sk, r. 2005: 177 mil. Sk, r. 2006: 203 mil. Sk.

Celkový rozpočet UKF: r. 1999: 142 mil. Sk, r. 2000: 159 mil. Sk, r. 2001: 250 mil. Sk, r. 2005: 421 mil. Sk, r. 2006: 451 mil. Sk.

Z vývoja celkového rozpočtu (bežné výdavky + kapitálové výdavky), ako aj mzdových prostriedkov možno dedukovať rozsah aktivít a tendenciu rozvoja, pričom treba zohľadňovať i vplyv inflácie.

Roky 1998 – 2006 boli na UKF spojené aj so zásadnými vývojovými zmenami v oblasti informačných technológií (IT). Celé decénium po roku

1990 v tejto oblasti všeobecne na Slovensku predstavovalo prvé, nesmelé – a treba priznať, že v niektorých prípadoch aj menej kvalifikované – kroky. Bolo to obdobie výhodného biznisu v komodite zahraničných počítačov a ich príslušenstva, po prekonaní problémovej éry domácich počítačov typu PP, PMD, Alfa Didaktik, pristúpilo sa k štandardizácii hardvéru i softvéru na medzinárodnej úrovni. Centrum informatizácie (CI) po prvýkrát malo svoju samostatnú kapitolu v ročnej hodnotiacej správe UKF až v roku 2000. V rokoch 1999 – 2000 sa na všetkých pracoviskách UKF vybudovala štruktúrovaná kabeľáž, inštalovali sa optické spoje medzi budovami a vysokokapacitné (v tom čase 16 GB) a vysokorýchlostné servery, napojenie na sieť SANET, Internet, operačný systém Windows 98 a MS Office. Budovanie IT prevzalo do plnej kompetencie CI (neskôr Centrum IKT). Definitívne sa skončilo obdobie neprehľadných drôtových spojení dvojlínkami v jednotlivých budovách, neprehľadné nakupovanie techniky a softvéru, ale aj každodenného padania a nefungovanie siete (poruchovosť klesla na nulu). V roku 2006 počítačová sieť UKF už pozostávala z 23 serverov (s celkovou kapacitou rádovo 50 TB), ktoré poskytovali svoje služby 1600 univerzitným a 200 študentským stani-
ciam. Prepojenie na vzdialenejšie budovy bolo realizované rádiovým spojením. Študenti mali voľný prístup k 73 staniciam na chodbe v hlavnej budove UKF, ďalej do mnohých počítačových učební na všetkých fakultách. Softvérové funkcie IKT naplňali (vývojovo s problémami zavedenia do prevádzky): akademický informačný systém, personálny systém, administratívny systém SOFIA a ďalšie.

So znalosťou veci možno konštatovať, že v oblasti IKT došlo na UKF k revolučným zmenám, vybavenosť počítačmi a softvérové aplikácie dosiahli veľmi slušnú medzinárodnú úroveň. Zásluhu na tomto stave mali pracovníci Centra IKT, jeho riaditelia, ktorí sa často menili (dôvod: nesúlad medzi pracovnými nárokmi a finančným ohodnotením), ale zanechali za sebou cenné výsledky.

Budovanie priestorovej infraštruktúry bolo nevyhnutou podmienkou kreovania nových pedagogických i vedeckých aktivít univerzity. Univerzita mala svoje objekty v Nitre pomerne rozptýlené. Rozloženie univerzitných korpusov, vzhľadom na dlhodobé zámery, nie je optimálne, ale predstavuje pevnú materiálnu a technickú oporu pre stabilizáciu univerzity. Rovnako to platí aj pre ubytovanie študentov.

Oporou pri rozvoji univerzity boli organizácie a aktivity študentov. Študentský parlament, napriek tomu, že jeho personálne zloženie sa v dvojročných intervaloch obnovovalo, sa systematicky zúčastňoval na rozhodovacích procesoch a svojimi iniciatívnymi návrhmi a pripomienkami i priamou organizačnou činnosťou participoval na kvalite práce univerzity.

Nemožno prehliadnuť ani úspechy extraligových športových družstiev v rokoch 2003 – 2006, išlo z historického hľadiska o vynikajúce výkony našich študentov. Basketbalistky UKF Inpek postúpili do extraligy v roku 2004, v sezóne 2005 – 2006 získali bronzové miesto, navyše aj víťazstvo v akademickej súťaži SR a v Stredoeurópskej súťaži. Stolní tenisti niekoľko rokov po sebe obsadzovali v extralige konečné 2. až 4. miesto. Tímy B, C a D stolných tenistov boli v nižších súťažiach na 1. a 2. mieste. V 1. lige a extralige úspešne reprezentovali aj volejbalistky UKF. Podmienky pre činnosť uvedených klubov neboli adekvátne dosiahnutým výsledkom.

Do povedomia akademickej obce i verejnosti sa dostali súbor *Ponitran* (s dlhoročnými tradíciami), akademický tanečný súbor *Atikus*, založený r. 2000, ale aj spevácke zbory (*Akademický spevácky zbor*, *Maďarský spevácky zbor*). Obidva uvedené súbory viackrát UKF reprezentovali v Maďarsku, Poľsku, Českej republike, Chorvátsku, Anglicku. Ďalšie spoločné aktivity poslucháčov a univerzity predstavuje vydávanie študentského štvrťročníka *Občas – Nečas*, ktorého 1. číslo vyšlo v januári 2001, či divadielko VYDI. Významné sú *Nitrianske univerzitné dni* (1. ročník sa konal v apríli – júni 2003), ktoré predstavujú spektrum odborných, vedeckých, kultúrnych a športových podujatí pod patronátom rektora UKF, rektora SPU a primátora mesta Nitra. Ich vyvrcholením je slávnostné *Gaudeamus*, prehliadka kultúrnych výkonov študentov univerzít v divadle Andreja Bagara. Nemej významné sú *Študentské dni nitrianskych univerzít* (založené v roku 2004), nadväzujúce na 19. november 1989, ktoré predstavujú športové, kultúrne a spoločenské aktivity študentov. Obidve uvedené podujatia predstavujú jedinečné špecifikum nitrianskych univerzít a Nitry v oblasti kultúrneho a športového života.

Chcem vysloviť osobné poďakovanie osudu, že som mal možnosť spolupôsobiť vo významnej etape rozvoja mladej univerzity, spolupracovať pri jej budovaní s vynikajúcimi ľuďmi, učiteľmi, administratívnymi a technickými pracovníkmi z útvarov rektorátu, na jednotlivých fakultách, katedrách,

ústavoch, internátoch, ale aj s mnohými osobnosťami mimo univerzity, ktoré sa dotýkali nášho a môjho osudu. Na tomto mieste rád vyslovujem opakovanú vďaku za pravidelné, príjemné, ale predovšetkým pre mňa poučné a povzbudzujúce stretnutia s J. E. kardinálom Jánom Ch. Korcom. Nesmierne si cením vysokú profesionalitu, odbornú erudovanosť spojenú s bezhraničnou obetavosťou mojich blízkych spolupracovníkov v oboch funkčných obdobiach (1999 – 2002, 2002 – 2006): kvestorky Ing. K. Horváthovej, prorektorov prof. E. Tučnej, prof. E. Dragúňa, prof. K. Felixa, prof. J. Fuliera, prof. T. Kmeťa, prof. L. Vozára, ako i dekanov fakúlt prof. Z. Gadušovej, prof. G. Porubskej, prof. E. Sollárovej, prof. T. Kozíka, prof. B. Lázsloa, prof. P. Ondrejoviča, doc. I. Szaboa, prof. O. Šedivého, vedúcej právneho a personálneho oddelenia JUDr. K. Burdovej. Myslím tiež na vrcholných funkcionárov, mojich blízkych priateľov, ktorí univerzite poskytovali nezištnú pomoc vždy, keď to bolo potrebné, Ing. R. Schustera, prezidenta SR, doc. M. Ftáčnika, ministra školstva, Ing. P. Gabču, vedúceho služobného úradu MŠ SR, RNDr. J. Prokeša, primátora mesta Nitra, Ing. L. Švihela, riaditeľa Agrokomplexu v Nitre. Veľmi účinnú a neoceniteľnú pomoc všetkým fakultám UKF v akreditačných procesoch kvalifikovane poskytoval prof. J. Vladár. Rozhodný podiel na úspechoch má citlivá práca a povzbudenie zo strany Správnej rady UKF a jeho predsedu Ing. Jozefa Valacha, riaditeľa EMO, ako aj Akademického senátu UKF a jeho predsedov v rokoch 1999 – 2002 prof. V. Oberta a prof. J. Hečkovej. Oceňujem pomoc podporovateľov z externého prostredia Ing. Ladislava Boroša (člena Správnej rady UKF), Ing. Štefana Tuharského (člena vedenia Akademického klubu) a Dušana Vlínku (člena Akademického klubu).

Prof. RNDr. Libor Vozár, CSc.
Rektor UKF od roku 2006

UKF dnes

Prof. RNDr. Libor Vozár, CSc.

Dnešok univerzity z pohľadu jej vývoja je možné vnímať v kontexte udalostí ostatných troch rokov.

V roku 2006 po dvoch funkčných obdobiach vládnutia pravicovo orientovaných politických strán nastúpila nová, ľavicovo zameraná koalícia s dominantným postavením politickej strany SMER – sociálna demokracia. Z hľadiska medzinárodného postavenia Slovenska je namieste pripomenúť dve podstatné dejinné skutočnosti, ktoré sa zaiste dostanú do učebníc histórie – 21. december 2007 vstúpilo Slovensko do Schengenského priestoru a 1. januára 2009 zaviedlo jednotnú európsku menu – euro. Zavŕšil sa tak proces integrácie Slovenska do európskych štruktúr, ktorý sa začal jeho vstupom do Európskej únie 1. mája 2004. Rok 2009 na Slovensku najviac ovplyvňuje svetová finančná kríza. Možno sledovať nárast extrémizmu, ktorý sa podpisuje aj pod zhoršenie slovensko-maďarských vzťahov. Celkovo je Slovensko politicky stabilné a hospodárske problémy sa zatiaľ vysokých škôl významnejšie nedotkli. Rozvoj krajiny v súčasnosti závisí aj od schopností využívať možnosti čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie. Budúcnosť v podobe hospodárskej úrovne dá odpoveď na to, ako zodpovedne sa Slovensko zhostilo tejto neopakovateľnej príležitosti.

Vstupom Slovenska do Európskej únie sa slovenské vysoké školy ocitli v konkurenčnom priestore európskeho vysokoškolského vzdelávania a vedy. O tom, že ťaháme za kratší koniec, svedčia štatistiky o štúdiu slovenských občanov v zahraničí – napr. v susednej Českej republike študuje cca dvadsaťtisíc slovenských študentov, čo je takmer 10% vysokoškolákov na Slovensku. Podľa môjho názoru príčiny sú primárne ekonomické – financovanie vysokoškolského vzdelávania dlhodobo výrazne zaostáva nielen v porovnaní s krajinami OECD, ale aj so štátmi V4, ktoré sú nám kultúrne i historicky najbližšie. S financovaním vedy je to ešte horšie. Finančná podpora z verejných a súkromných zdrojov je veľmi nízka. Navyše, na Slovensku nemáme dlhodobo ujasnené, či chceme podporovať výskum a vývoj na vysokých školách a v SAV, alebo chceme revitalizovať bývalé rezortné výskumné ústavy. Rovnako je nejasné, či je správne financovať iba najlepších z najlepších, alebo je vhodná podpora širšieho spektra produktívnych výskumných skupín. Viditeľný je iba záujem prednostne podporovať aplikovaný výskum a vývoj pre potreby hospodárstva.

V odbornej, ale aj laickej verejnosti sa v súčasnosti za hlavný problém považuje vysoký počet vysokých škôl. Je pravda, že v snahe umožniť čo najširší prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu sa ono dnes uskutočňuje pomaly v každom väčšom okresnom meste. Taktiež 33 vysokých škôl je na 5 miliónov obyvateľov pri prakticky nulovej imigrácii asi veľa. V úsilí riešiť tento problém súčasné vedenie ministerstva školstva na jednej strane zastavilo zakladanie nových vysokých škôl a na druhej strane zaviedlo kategorizáciu existujúcich vysokých škôl na univerzitné vysoké školy, vysoké školy a odborné vysoké školy, ktorá je nastavená tak, že budúcnosť majú iba univerzity.

Ďalším výrazným fenoménom dokresľujúcim súčasné vysokoškolské prostredie je spoplatnenie externého štúdia a spoplatnenie štúdia nad štandardnú dĺžku alebo súbežného štúdia. Kým v prípade externého štúdia je spoplatnenie všeobecne akceptované, spoplatnenie denného štúdia sa stretlo s kritikou, ako aj so súdnymi spormi.

V lete roku 2006 začalo svoju činnosť súčasné vedenie univerzity, ktoré nastupovalo do funkcie v novom domácom politickom prostredí. Hoci personálne zmeny sa týkali celého vedenia univerzity, nebolo veľa času na jeho „aklimatizáciu“, pretože univerzita čelila dosť vážnym, ba možno povedať existenčným, výzvam. Mám na mysli komplexnú akreditáciu, v ktorej rámci sa očakávalo nielen prehodnotenie všetkých spôsobilostí uskutočňovať vysokoškolské štúdium a udeľovať vedecko-pedagogické tituly docent a profesor, ale aj hodnotenie vedeckej, výskumnej a ďalšej tvorivej činnosti a následné začlenenie vysokej školy do niektorej kvalitatívnej kategórie. Ďalším významným procesom bolo očakávané hodnotenie univerzity prostredníctvom Inštitucionálneho hodnotenia Európskou asociáciou univerzít, ku ktorému sa prihlásili všetky slovenské vysoké školy. Bolo jasné, že na pozadí týchto nosných procesov bude potrebné riešiť viaceré podstatné prevádzkové problémy, ktoré súviseli s rýchlym rozvojom univerzity v predošlom období a boli prirodzeným dôsledkom jej extenzívneho rastu. Najakútnejšími problémami boli nedostatok vzdelávacích priestorov, nevyhovujúci stav Univerzitnej knižnice, chýbajúce ubytovacie kapacity pre študentov a nekonsolidované informačné systémy.

Z dnešného pohľadu sa vypracovanie a schválenie *Dlhodobého zámeru Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre na roky 2007 – 2017* javí ako koncepcne správne a prospešné rozhodnutie. Jeho základom je identifikácia súčasného

stavu univerzity v hlavných oblastiach: vzdelávanie a študenti, výskum, vývoj a ďalšia tvorivá činnosť, vzťahy s okolím a medzinárodné vzťahy, riadenie a informačné a priestorové zabezpečenie univerzity a SWOT analýza, ktorá vychádza z reflexie vlastnej činnosti a aktivít univerzity a z reflexie externého prostredia. Dlhodobý zámer tak ponúka ucelený obraz o stave univerzity a nastavuje zrkadlo jej súčasným a budúcim aktivitám. Univerzita si v ňom za globálny strategický cieľ zvolila svoje súčasné a budúce formovanie v podobe všeobecnej univerzity s prioritnou orientáciou na oblasť pedagogických, humanitných, prírodných, umeleckých a sociálnych vied a zdravotníctva. Zaviazala sa, že jej ústrednou pozíciou bude poskytovanie vysokoškolského vzdelávania, tvorivé vedecké bádanie a umelecká činnosť. Predsavzala si tieto hlavné strategické zámery:

- I. UKF bude atraktívnou vzdelávacou inštitúciou,
- II. UKF bude vedeckou inštitúciou spĺňajúcou národné i medzinárodné kritériá,
- III. UKF bude centrom celoživotného vzdelávania a centrom spoločenského a kultúrneho života nitrianskeho kraja a širšieho regiónu,
- IV. UKF bude zlepšovať podmienky na plnenie hlavných činností univerzity a prioritne sa sústreďí na uskutočnenie nasledovných dvoch strategických cieľov:
 1. UKF bude mať funkčnú univerzitnú knižnicu, zodpovedajúcu akademickým štandardom 21. storočia,
 2. UKF bude efektívne využívať informačné a komunikačné technológie na úrovni aktuálnych poznatkov a služieb.

Existencia a jasné definovanie dlhodobých zámerov bolo pozitívne vnímané evalvačným tímom EUA, ako aj pracovnou skupinou Akreditačnej komisie v rámci komplexnej akreditácie UKF. Ich hlavný význam pre zamestnancov a študentov spočíva v určení zreteľnej vízie rozvoja univerzity.

Ako možno charakterizovať pozíciu univerzity dnes, v roku 2009 – po jej päťdesiatročnom vývoji?

Univerzita si v uplynulých rokoch vydobyla svoje súčasné postavenie práve vďaka atraktívnosti vzdelávania. Posledné štatistické údaje z roku 2008

hovorí, že UKF mala 13 213 študentov a podielom 6% je šiestou najväčšou vysokou školou na Slovensku. Už dlhé roky patrí medzi najžiadanejšie vysoké školy. Medzi fakultami dlhodobo vedie Filozofická fakulta, ktorá aj v novom akademickom roku 2009/2010 zaznamenala najvyšší počet prihlášok na štúdium spomedzi všetkých fakúlt slovenských vysokých škôl. Myslím si, že za týmto úspechom nie je len zaujímavá ponuka lukratívnych študijných programov, ako sú napr. masmediálna komunikácia a reklama, žurnalistika, riadenie kultúry a turizmu, prekladateľstvo a tlmočníctvo, psychológia, sociálna práca a mnohé ďalšie, ale predovšetkým široká a komplexná ponuka univerzitného štúdia v podobe 2108 študijných programov vo všetkých troch stupňoch štúdia (bakalársky, magisterský a doktorandský). Z tohto počtu je 1891 programov zameraných na učiteľstvo v prvom a druhom stupni štúdia, a to v dennej i externej forme. Vytvára ich dvojkombinácia 25 predmetov učiteľstva akademických predmetov, učiteľstva profesijných predmetov a praktickej prípravy a učiteľstva umelecko-výchovných a výchovných predmetov, 18 študijných programov jednopredmetového učiteľského štúdia. Ďalších 199 predstavujú vedecké a odborné študijné programy. UKF si ctí tradície a usiluje sa udržať si svoje špecifické postavenie v príprave učiteľov – má najkomplexnejšiu ponuku učiteľských študijných programov, vrátane prípravy učiteľov vyučujúcich v maďarskom jazyku pre uplatnenie na národnostne zmiešanom území. Jedinenosťou univerzity je príprava učiteľov, sociálnych a osvetových pracovníkov pre rómske etnikum.

Štúdium personálne zabezpečuje 73 profesorov, 83 docentov 198 kvalifikovaných odborných asistentov s vedeckou hodnosťou CSc., alebo akademickým titulom PhD., 82 odborných asistentov a 47 asistentov zamestnaných na plný úväzok. Na vzdelávaní sa podieľa aj 39 výskumných pracovníkov. Univerzita má dobrú vekovú štruktúru. Priemerný vek profesorov je 58,4 roka, docentov 51,6 a odborných asistentov s vedeckou hodnosťou 39,1. Z hľadiska trendov v oblasti personálneho zastúpenia treba zdôrazniť medziročný nárast v počte kvalifikovaných odborných asistentov o 47 na úkor poklesu počtu odborných asistentov bez vedeckej hodnosti, resp. akademického titulu (o 28) a počtu asistentov (o 13).

V záujme udržania atraktívnosti vzdelávania, ale aj pod vplyvom reformného Bolonského procesu univerzita postupne implementuje viaceré opatrenia, ktorých cieľom je zlepšenie organizácie a zvyšovanie kvality vzdelávania.

Nitrianske univerzitné dni – hokejový zápas medzi študentmi Univerzity Konštantína Filozofa a Slovenskej poľnohospodárskej univerzity

Za prospešné pokladám aj vzdelávanie v rámci Univerzity tretieho veku a Detskej univerzity, ktoré sa tešia širokému záujmu.

Univerzita má vyváženú aj vzdelávaciu infraštruktúru. Prestavbou budovy Fakulty sociálnych vied a zdravotníctva na Kraskovej ul. a Filozofickej fakulty na Slančíkovej ul. sa saturevala najaktuálnejšia potreba posluchárňí, učební a laboratórií tak, že univerzita si vzdelávacie priestory nemusí prenajímať. Pod kvalitu vzdelávania sa podpisujú aj nové priestory Univerzitnej knižnice v areáli UKF na Dražovskej ceste. Osobne som rád, že ukončenie prvej etapy výstavby umožnilo v nových priestoroch nielen činnosť knižnice, ale aj univerzitného pastoračného centra. Rozhodnutím ministra školstva o začiatku výstavby druhej etapy knižnice v septembri 2009 sa sen o kvalitnej univerzitnej knižnici na UKF stáva realitou. K atraktivnosti vzdelávania prispievajú aj ubytovacie možnosti pre študentov. S podporou štrukturálnych fondov, ako aj z vlastných zdrojov sa v uplynulých rokoch uskutočnila zásadná prestavba Študentského domova Zobor. Verím, že v krátkom čase sa rozbehne výstavba nových internátov, schválenie zámeru vládou je veľmi dobrým príslubom.

Univerzita primerane podporuje aj záujmovú činnosť študentov. Najväčším študentským projektom, ktorý realizuje Študentský parlament s dlhoročnou tradíciou sú Študentské dni nitrianskych univerzít, v rámci ktorých sa uskutočňujú filmové a divadelné predstavenia, študentská svätá omša, milkfest, bierfest, exhibičný hokejový zápas medzi nitrianskymi univerzitami, volejbalové a basketbalové zápasy študentov UKF a SPU a iné podujatia. Vrcholným podujatím Študentských dní je imatrikulačný ples UKF.

V oblasti vedy dochádza k najzásadnejším zmenám. V roku 2008 boli v tejto oblasti dosiahnuté významné výsledky, ktoré možno dokumentovať počtom riešených projektov a ich finančným zabezpečením, pričom oba ukazovatele majú v porovnaní s uplynulým obdobím rastúcu tendenciu. Pri porovnaní výsledkov spred 5 rokov sa počet výskumných projektov a ich finančné zabezpečenie zdvojnásobili. Počet projektov v rámci kultúrnej, edukačnej a ďalšej tvorivej činnosti stúpol tiež dvojnásobne, a to pri štvornásobnom zvýšení finančného zabezpečenia.

Chemické laboratórium na Katedre chémie Fakulty prírodných vied
(Deň otvorených dverí, február 2009)

Nadalej prevládajú predovšetkým projekty financované národnými grantovými agentúrami VEGA a KEGA. Z týchto zdrojov univerzita celkove získala v roku 2008 takmer 13 miliónov Sk. Najväčšie rezervy má UKF v získavaní medzinárodných výskumných grantov. O to viac je hodnotné schválenie v poradí už druhého projektu v systéme Rámcových programov EÚ na Fakulte prírodných vied. V oblasti kultúrno-edukačných projektov možno pozorovať rastúci trend s ohľadom na tradíciu didaktického výskumu na univerzite. Celkový finančný prínos z takýchto projektov je 58,5 miliónov Sk. Fakulta prírodných vied v spolupráci s Centrom výskumu živočíšnej výroby získala v rámci Operačného programu výskumu a vývoja projekt a štatút excelentného výskumného pracoviska.

V publikačnej činnosti stále prevažujú zborníkové práce. Hodnotnejšie sú vedecké monografie (74 v roku 2008) a vysokoškolské učebnice (55). UKF má potenciál aj medzinárodne akceptovanej výskumnej kvality, o čom svedčí 39 článkov publikovaných v roku 2008 v karentovaných časopisoch a 109 SCI citácií.

Všetky vedecké a odborné úspechy sa podpísali pod výsledky komplexnej akreditácie. Podľa výsledkov zverejnených Akreditačnou komisiou UKF splnila všetky odborné kritéria stanovené pre zaradenie medzi univerzitné vysoké školy. Univerzita v septembri splní aj poslednú prekážku – kritérium počtu študentov na jedného kvalifikovaného učiteľa.

V rámci regiónu má UKF rozvinutú spoluprácu so všetkými dôležitými inštitúciami. Najužšie spolupracuje so Slovenskou poľnohospodárskou univerzitou, Centrom výskumu živočíšnej výroby, ústavmi SAV, Fakultnou nemocnicou, Divadlom Andreja Bagara v Nitre, Nitrianskym múzeom, Nitrianskou galériou, Biskupským úradom v Nitre, Kňazským seminárom a pod. Významná je aj spolupráca s Mestom Nitra a Nitrianskym samosprávnym krajom.

Rozvíja sa medzinárodná spolupráca. Celkovo má univerzita podpísaných 37 bilaterálnych dohôd o spolupráci. Ťažiskom sú mobility študentov a zamestnancov, ktoré sa uskutočňujú na základe programu Erasmus. V roku 2008 v rámci neho vycestovalo do zahraničia 126 študentov UKF, z toho na študijný pobyt 115 a na odbornú stáž 11 študentov. Spolu strávili na pobyte 432 mesiacov. Študijný pobyt na UKF v Nitre absolvovalo 38 zahra-

ničných študentov, spolu tu pobudli 99 mesiacov. V roku 2008 na týždenný pobyt v rámci programu Erasmus vycestovalo 47 pracovníkov UKF v Nitre, spolu boli v zahraničí 270 dní. Naopak, na našej alma mater prednášalo 25 zahraničných pedagógov z programu Erasmus.

Univerzite sa dlhodobo darí zlepšovať podmienky na plnenie svojich hlavných činností – vysokoškolského vzdelávania a vedeckého bádania. V tejto oblasti súčasné vedenie nadviazalo na prácu a úspechy predošlých vedení univerzity, predovšetkým tých na čele s rektormi prof. Petrom Libom a prof. Danielom Kluvancom.

Zámery v oblasti investičnej činnosti vyžadujú dlhodobú a cieľavedomú prípravu. Osobne mám najväčšiu radosť z Univerzitnej knižnice, ktorej vybudovaním získava univerzitný campus pod Zoborom európsky rozmer. Ak nájde univerzita pochopenie predstaviteľov a poslancov mestského zastupiteľstva Nitry ohľadom etablovania UKF v priestoroch bývalých kasární pod Zoborom, bude nášmu mestu čo závidieť...

Pokiaľ ide o informačné a komunikačné technológie, UKF dosiahla v niektorých oblastiach nadštandardnú úroveň. Nejde len o vysokú mieru konsolidácie informačných a komunikačných systémov, ale podstatné je aj to, že zamestnanci a študenti sa ich naučili vo vyššej miere využívať pri svojej práci a štúdiu. Najpodstatnejším prínosom je zvládnutie centrálnej autority pre zamestnancov a študentov UKF, nasadenie ekonomického, akademického a knižničného informačného systému, e-learningového a webového portálu a ich integrácia s prístupovými systémami. Zaujímavý je aj projekt internetového Rádia Plus, ktorým UKF vstupuje do mediálneho sveta.

Čo zdôrazniť na záver? Napriek tomu, že z pohľadu rôznych pozícií som mal možnosť od roku 1996 sledovať vývoj našej alma mater, a to aj v kontexte detailného poznania vývoja vysokého školstva na národnej úrovni, príležitosť robiť pre univerzitu na jej čele je pre mňa ohromnou výzvou a neopakovateľnou životnou skúsenosťou. Vážim si dôveru študentov a zamestnancov univerzity, ctím si tvorivosť a pracovitost svojich spolupracovníkov a kolegov a teším sa z našich spoločných úspechov.

Slávnostné otvorenie Univerzitnej knižnice a Pastoračného centra (december 2008)

Fakulta sociálnych
vied a zdravotníctva

A woman with a pink backpack is standing and working at a computer in a lecture hall. She is looking back over her shoulder at the camera while her hands are on the keyboard and mouse. The room has a wooden floor and a white wall. A large, dark, vertical rectangular object, possibly a screen or a piece of art, is in the foreground on the right.

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA
FILOZOFA V SÚRADNICIACH
SÚČASNOSTI

Ako sme opísali v kapitole venovanej historickému vývinu našej vysokej školy, proces jej premeny z Pedagogického inštitútu, úzko špecializovaného na prípravu učiteľov základných škôl, na modernú vzdelávaciu inštitúciu univerzitného typu so širokou profiláciou študijných odborov nebol jednoduchý a trval takmer štyridsať rokov. Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre získala svoje pomenovanie a štatút univerzity v roku 1996. Odvtedy sa ako silný, konkurencie schopný subjekt začlenila do sústavy univerzít Slovenskej republiky, tvorí neodmysliteľnú súčasť vzdelávacieho systému krajiny. Ešte významnejšie postavenie, ako mala dovtedy, nadobudla v rámci mesta, v ktorom sídli a pôsobí, i regiónu. Podstatnou mierou sa podieľa na vytváraní spoločenskej, kultúrnej a duchovnej klímy Nitry. Nesie meno významnej osobnosti z dejín Slovákov i Európy, ktorá je spätá aj s Nitrou, vierozvestcu a jedného zo zakladateľov slovanskej písomnosti a kultúry Konštantína Filozofa (svätého Cyrila, 827 – 869). Hlásí sa k duchovnému odkazu cyrilo-metodskej tradície, k šíreniu vzdelanosti, humanizmu, demokracie a tolerancie.

Postavenie UKF je štatutárne definované tak, že je vrcholnou výchovno-vzdelávacou a vedeckou ustanovizňou a svoj vzdelávací, vedeckovýskumný, ale aj kultúrny a umelecký program realizuje v spolupráci s inými vysokými školami, vedeckými inštitúciami, organizáciami a významnými predstaviteľmi vedy, umenia a kultúry doma i v zahraničí. Vyberáme niekoľko bodov zo štatútu, ktoré definujú jej poslanie:

1. Hlavným poslaním UKF je poskytovať vysokoškolské vzdelanie a rozvíjať poznanie na základe tvorivej vedeckej a umeleckej práce.
2. UKF je otvoreným typom vysokej školy:
 - a) je otvorená všetkým typom a formám vzdelávania, živým potrebám vedeckého výskumu, rozvoju kultúr a umení;
 - b) rozvíja vzdelanie, vedecký výskum, umelecké aktivity v oblastiach humanitných a prírodných vied i v oblasti kreujúcich sa vied o človeku, regionálnych a etnických kultúrach;
 - c) programovo sa usiluje vychovávať zodpovedného, morálne vyspelého, tvorivého a všeobecne pripraveného odborníka vo vymedzených odboroch vedy, školstva, kultúry, umenia, štátnej správy, sociálnej sféry a technického vzdelávania;
 - d) osobitne participuje na vzdelávaní občanov národností a na prí-

- prave učiteľov pre potreby školstva a kultúr národnostných menšín, na rozvoji viacjazyčného vzdelávania;
- e) uskutočňuje doktorandské štúdium v schválených odboroch;
 - f) udeľuje absolventské, akademické, vedecko-pedagogické tituly, vedecko-akademické a vedecké hodnosti;
 - g) uskutočňuje celoživotné vzdelávanie.
3. UKF ponúka študentom vlastnú odbornú profiláciu členitou formou výberu z každoročne schválených študijných odborov v rámci otvorenosti fakúlt.
 4. Vytvára také podmienky, formy a úroveň univerzitného vzdelávania, v ktorých sa uplatní predovšetkým sloboda myslenia, samostatnosť, zodpovednosť, humanizmus, demokracia, tvorivosť, novosť vedeckého poznávania, rozličnosť výskumných metód, apolitickosť, kritickosť, objektívnosť a dialogický vzťah pedagóga a študenta.
 5. Vytvára podmienky pre rozvoj vedy, kultúry a umeleckej činnosti. Podporuje a organizuje medzinárodnú spoluprácu a výmenu informácií pracovníkov a študentov.
 6. Vzdelávanie a výchova tvoria na UKF organický celok pedagogického procesu.
 7. Osobitne vytvára predpoklady na organizovaný výskum života a diela Konštantína Filozofa a cyrilo-metodských tradícií.

Orgánmi akademickej samosprávy Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre sú Akademický senát, rektor, Vedecká rada a Disciplinárna komisia.

Vrcholným predstaviteľom, reprezentantom a štatutárnym zástupcom univerzity je rektor. Koná v mene univerzity a zastupuje ju navonok. Jeho výkonným orgánom je rektorát s prorektormi pre jednotlivé oblasti, kvestorom a ďalšími vedúcimi pracovníkmi (odborným personálom).

Najvyšším kolektívnym iniciatívnym, koordinačným a kontrolným orgánom univerzity je *Akademický senát*. Tvorí ho zástupcovia z radov zamestnancov a študentov univerzity. Z hľadiska organizačnej štruktúry jeho členov možno rozdeliť na predstaviteľov rektorátu a jednotlivých fakúlt. Členovia AS sú volení. Na jeho čele stojí volený predseda.

Vedecká rada je orgán akademickej samosprávy, ktorý garantuje vedeckú, vzdelávaciu a umeleckú úroveň univerzity. Jej predsedom je rektor, členmi významní odborníci z oblastí, v ktorých univerzita uskutočňuje vzdelávaciu, výskumnú, vývojovú, umeleckú, resp. inú tvorivú činnosť. Členmi Vedeckej rady sú odborníci z univerzity, ale aj z iných vysokých škôl, výskumných ústavov a z praxe.

Chod univerzity má právo ovplyvňovať aj *Správna rada*. Je to orgán, ktorý uplatňuje a presadzuje verejný záujem v činnosti univerzity, najmä v súvislosti s využívaním majetku a štátom poskytnutých finančných prostriedkov. Členov Správnej rady, ktorými sú významní predstavitelia verejného a spoločenského života v Nitre a na Slovensku, vymenúva a odvoláva minister školstva Slovenskej republiky.

Kolégium rektora je stály poradný orgán rektora pre riadenie univerzity. Jeho členmi sú prorektori, dekaní jednotlivých fakúlt, kvestor, asistent rektora, vedúci personálno-právneho oddelenia, predseda Akademického senátu, predseda študentskej časti AS, predseda odborovej organizácie (ZO OZ PŠaV) a ďalší pracovníci podľa rozhodnutia rektora.

Súčasťami univerzitnej štruktúry, podliehajúcimi vedeniu univerzity, sú aj *Centrum informačných a komunikačných technológií*, *Študentský domov Nitra*, *Študentský domov Zobor* a *Univerzitná knižnica*.

Obdobnú štruktúru riadenia majú aj jednotlivé fakulty. Na čele fakulty stojí dekan, ktorý jej vrcholným predstaviteľom, koná v jej mene a zastupuje ju v rámci univerzity i navonok. Najvyšším kolektívnym orgánom fakulty je jej *Akademický senát*, v ktorom majú zastúpenie volení pracovníci i študenti. Orgánom akademickej samosprávy fakulty je jej *Vedecká rada*. Najbližšími spolupracovníkmi dekana sú prodekaní a tajomník fakulty, tvoria jeho užší poradný orgán. Všetci spolu predstavujú užšie vedenie fakulty. Stálym poradným orgánom dekana je *Kolégium dekana*, ktoré tvoria prodekaní, vedúci katedier, prípadne ústavov a špecializovaných pracovísk, tajomník, predseda Akademického senátu, predseda študentskej časti AS, resp. iní vedúci pracovníci podľa rozhodnutia dekana. Administratívne chod fakulty zabezpečuje dekanát. Základnými „výkonnými“ zložkami fakulty, realizujúcimi pedagogický proces a vedeckú činnosť v jednotlivých odboroch, sú katedry, prípadne ústavy či iné špecializované pracoviská.

Odvzdávanie čestného titulu doctor honoris causa (Dr.h.c.) (december 2008)

Akademická Nitra
2008 (júl 2008)

Štúdium a fakulty

Vysokoškolské vzdelávanie na UKF je založené na *Európskom systéme transferu kreditov* (European Credit Transfer System), ktorý zaručuje kompatibilitu s poprednými vzdelávacími inštitúciami doma i v zahraničí. Je pružný a umožňuje poslucháčom študijné pobyty na univerzitách prakticky v celej Európskej únii. Univerzita ponúka na všetkých svojich fakultách tri stupne štúdia – bakalárske, magisterské a doktorandské štúdium. Doktorandské štúdium sa završuje obhajobou dizertačnej práce a získaním vedeckého titulu PhD. Na všetkých troch stupňoch majú študenti možnosť voliť si v rámci študijného programu predmety podľa svojho záujmu, a to z ponuky svojej katedry, fakulty, ostatných fakúlt a dokonca i z ponuky iných vysokých škôl. Takto sa stávajú spolutvorcami obsahu svojho učebného programu, podieľajú sa na jeho profilácii.

Základnou formou štúdia na UKF je denné štúdium, ale v mnohých odboroch poskytuje aj možnosť externého štúdia. Týka sa to všetkých troch stupňov. Univerzita organizuje aj celoživotné vzdelávanie – dopĺňujúce pedagogické štúdium a rozširujúce štúdium. V akreditovaných odboroch sa na jednotlivých fakultách umožňuje rigorózne konanie s obhajobou rigoróznej práce, habilitačné konanie s obhajobou docentskej práce a profesorská inaugurácia.

Vedenie univerzity, jednotlivých fakúlt, vedúci katedier, ako aj vyučujúci sa usilujú pri formovaní študijných programov o flexibilitu, rôznorodosť a invenciu, o to, aby boli pre mladých ľudí atraktívne a boli odrazovým mostíkom pre celoživotnú pracovnú sebarealizáciu. UKF pripravuje budúcich sociálnych pracovníkov, odborníkov pre kultúrne zariadenia, politológov, žurnalistov, prekladateľov, psychológov, estetikov, etnológov, archeológov, historikov, muzeológov, fyzikov, environmentalistov, informatikov, gemoológov a pod., v oblasti učiteľských odborov pedagógov pre predškolské zariadenia, základné a stredné školy. Na filologických odboroch študenti popri učiteľskom štúdiu nadobúdajú aj vedomosti, ktoré tým najtalentovanejším umožňujú realizovať sa v oblasti jazykovedy či literárnej vedy. Podobne je to aj na katedrách s umeleckou náplňou štúdia, kde absolventi získavajú oprávnenie vyučovať príslušnú umeleckú výchovu, ale dobrá príprava im umožňuje pokúsiť sa aj o umeleckú dráhu.

Univerzita má v súčasnosti päť stabilizovaných fakúlt. Tvoria ju:

- Filozofická fakulta
- Pedagogická fakulta
- Fakulta prírodných vied
- Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva
- Fakulta stredoeurópskych štúdií.

Filozofická fakulta (FF) vznikla v roku 1998 premenovaním Fakulty humanitných vied. Zmena názvu sa uskutočnila na základe rozhodnutia Akademického senátu Fakulty humanitných vied a so súhlasom Ministerstva školstva Slovenskej republiky. Korene fakulty siahajú do obdobia Pedagogického inštitútu v Nitre (1959 – 1963), pretože viaceré disciplíny, ktoré sa na nej dnes prednášajú (napr. jazykovedné), boli súčasťou vysokoškolskej prípravy vtedajších uchádzačov o učiteľské povolanie.

Filozofická fakulta – v súlade so svojím názvom – je zameraná na filologické, humanitné a spoločenské vedy. Zabezpečuje prípravu učiteľov príslušných humanitných predmetov pre II. stupeň základných škôl a stredných škôl. Poskytuje však aj vzdelávanie vo veľkom množstve neučiteľských odborov, pripravuje špecialistov pre pôsobenie v oblasti vedy, kultúry, médií, umenia, štátnej správy a sociálnej sféry.

O možnostiach štúdia hovorí a pestrú paletu študijných odborov naznačuje skutočnosť, že Filozofickú fakultu UKF v súčasnosti tvorí devätnásť katedri. Sú to: Katedra anglistiky a amerikanistiky, Katedra archeológie, Katedra etnológie a etnomuzikológie, Katedra filozofie, Katedra germanistiky, Katedra histórie, Katedra kulturológie, Katedra manažmentu kultúry a turizmu, Katedra masmediálnej komunikácie a reklamy, Katedra muzeológie, Katedra náboženských štúdií, Katedra politológie a európskych štúdií, Katedra romanistiky, Katedra rusistiky, Katedra slovenskej literatúry, Katedra slovenského jazyka, Katedra sociológie, Katedra všeobecnej a aplikovanej etiky, Katedra žurnalistiky.

Na študijnom programe a príprave poslucháčov sa popri výskumnom zameraní podieľajú aj ďalšie pracoviská – Ústav umeleckej a literárnej komunikácie, ktorý ma bohatú tradíciu, Ústav pre výskum kultúrneho dedičstva Konštantína a Metoda, Oddelenie translatológie a Tlmočnícky ústav. Jazykové centrum zabezpečuje vyučovanie cudzích jazykov pre poslucháčov všetkých

odborov v rámci tzv. všeobecnej prípravy. Špecifickými pracoviskami Filozofickej fakulty sú Centrum pre rodové štúdiá a Centrum Rady Európy.

Filozofická fakulta je spomedzi piatich fakúlt UKF fakultou s najväčším počtom katedier, ako aj študentov.

Pedagogická fakulta (PF) má spomedzi všetkých fakúlt UKF – svojím spôsobom – najbohatšiu tradíciu. Od roku 1964, keď bol tri roky existujúci Pedagogický inštitút v Nitre premenovaný na Pedagogickú fakultu, vlastne existovala ako samostatná inštitúcia. Pravda, jej súčasťou boli vtedy aj katedry a študijné odbory, ktoré dnes prináležia do pôsobnosti iných fakúlt (Filozofická fakulta a Fakulta prírodných vied). Svoju samostatnosť si relatívne zachovala aj v období krátkej, niekoľkomesačnej existencie Nitrianskej univerzity (1992), ktorá sa zrodila z idey zjednotenia vysokoškolského štúdia v Nitre do jedného celku (spojením Vysokej školy poľnohospodárskej a Pedagogickej fakulty), i v čase Vysokej školy pedagogickej (1992 – 1995). V roku 1996 sa stala zakladajúcou fakultou Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Galéria Univers-Um, Pedagogická fakulta

Pedagogická fakulta sa usiluje operatívne reagovať na spoločenské potreby a nové trendy, ktoré sa objavujú v školskom systéme. Na základe nich usmerňuje svoje rozvojové aktivity. Jej hlavným poslaním je poskytovanie odborného vzdelania budúcim učiteľom rôznych predmetov na základných a stredných školách (vrátane majstrov odbornej výchovy a učiteľov technickej výchovy) i pedagógom pre predškolské zariadenia. Zameriava sa aj na prípravu vychovávateľov, sociálnych pedagógov a andragógov pre výchovnú prácu v školských, mimoškolských, podnikových a iných výchovných zariadeniach a na vzdelávanie školských manažérov. Absolventi niektorých odborov môžu nájsť uplatnenie v poradenstve, v oblasti ochrany zdravia, technických a technologických služieb. Študenti, ktorých štúdium je orientované na umeleckú výchovu, sa sami môžu realizovať v umeleckej sfére.

Študijné programy orientované na učiteľstvo rôznych predmetov s možnosťou ich vzájomného prepojenia so štúdiom na iných fakultách, ako aj jednodoborové štúdium zabezpečujú tieto katedry PF: Katedra lingvodidaktiky a interkultúrnych štúdií, Katedra hudby, Katedra pedagogiky, Katedra pedagogickej a školskej psychológie, Katedra techniky a informačných technológií, Katedra telesnej výchovy a športu, Katedra výtvarnej tvorby a výchovy, Katedra UNESCO IRIE.

Špecifickými pracoviskami, zameranými na vedecký výskum, vývin technológií, informatiku, výmenu informácií, európsku integráciu, uchovávanie kultúrneho dedičstva a ďalšie vzdelávanie, sú Centrum celoživotného vzdelávania, Centrum celoživotného vzdelávania učiteľov, Ústav technológie vzdelávania, Laboratórium prípravy dištančnej formy vzdelávania, Laboratórium virtuálnej komunikácie, Ateliér ľudových remesiel.

Fakulta prírodných vied (FPV) má dlhoročnú tradíciu, pretože jej zárodoky možno datovať do roku vzniku Pedagogického inštitútu v Nitre (1959), na ktorom pôsobila aj Katedra prírodných vied. Učiteľstvo prírodovedných odborov sa, prirodzene, študovalo aj na samostatnej Pedagogickej fakulte (od roku 1964); vtedy ho zabezpečovali už viaceré katedry. Keď sa v roku 1992 sformovala Vysoká škola pedagogická, Fakulta prírodných vied bola súčasťou jej trojfakultného zväzku, vznikla v roku 1993. O tri roky neskôr, keď sa v roku 1996 zrodila Univerzita Konštantína Filozofa, definitívne sa konštituovala ako fakulta univerzitného typu, akej prináleží široké pole pôsobnosti. Od roku 1997 sa na fakulte postupne vykryštalizovali aj neučiteľské študijné odbory.

Študijný program na Fakulte prírodných vied sa zameriava na tých mladých ľudí, ktorí majú záujem vzdelávať sa v tradičných vedných odboroch, ako sú matematika, fyzika, chémia, geografia, biológia, či v novších disciplínach: informatika, gemológia, ekológia, environmentalistika, alebo majú záujem stať sa učiteľom prírodovedných predmetov na základných a stredných školách.

Štúdium širokého spektra odborov s možnosťou ich kombinácie (aj na iných fakultách) zabezpečujú tieto katedry: Katedra botaniky a genetiky, Katedra ekológie a environmentalistiky, Katedra fyziky, Katedra geografie a regionálneho rozvoja, Katedra chémie, Katedra informatiky, Katedra matematiky, Katedra zoológie a antropológie. Súčasťou fakulty je Ústav manažmentu a informačných technológií a ďalšie špecializované pracoviská: Laboratórium molekulárnej biológie, Geneticko-fyziologické laboratórium, Multifunkčné laboratórium embryotechnológií, Termofyzikálne laboratórium, Laboratórium geografických informačných systémov a Integrované laboratórium životného prostredia.

Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva (FSVaZ) je jednou z dvoch mladých fakúlt Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Zriadená bola 15. novembra 2001. Jej vznik bol reakciou na vysokú spoločenskú objednávku, ktorú vygenerovali hlboké spoločenské zmeny po roku 1989. Ukázala sa potreba saturácie sociálnej siete kompetentnými odborníkmi a v súvislosti s formovaním nových klientov orientovanej sociálnej pomoci (sociálne odkázanej klientely) aj nevyhnutnosť zvyšovania pôsobenia prostredníctvom špecifických foriem poradenstva.

Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva je svojím študijnými programami zameraná na psychológiu, sociológiu, sociálnu prácu, sociálnu a misijnú prácu v rómskej komunite, ošetrovatelstvo, verejné zdravotníctvo, zdravotnícke záchranárstvo a fyzioterapiu. Jej absolventi sa môžu uplatniť v štátnej a verejnej správe, vo vede a výskume, v zdravotníctve a v spektre rozmanitých sociálnych služieb.

Rôzne študijné odbory zabezpečujú pedagógovia na týchto katedrách: Katedra psychologických vied, Katedra sociálnej práce a sociálnych vied, Katedra ošetrovatelstva a Katedra klinických disciplín a urgentnej medicíny.

Špecializované pracoviská – Ústav aplikovanej psychológie, Psycholaboratórium a Ústav romologických štúdií – sú zamerané na vedeckovýskumnú činnosť, avšak, prirodzene, podieľajú sa aj na vzdelávaní poslucháčov. Súčasťou fakultnej štruktúry je aj vysunuté pracovisko, Výskumno-vzdelávacie centrum v Spišskej Novej Vsi.

Fakulta stredoeurópskych štúdií (FSŠ) je najmladšou fakultou Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Vznikla 11. novembra 2003 na základe vydania Zakladacej listiny rektorom UKF. V krátkom čase sa konštitovala jej akademická obec a akademické orgány. Prvým akademickým rokom, v ktorom fakulta vykonávala všetky činnosti dané vysokoškolským zákonom, bol školský rok 2004/2005. Zvláštnosťou je, že vzhľadom na to, že väčšina študentov niekdajšej maďarskej sekcie sa v uvedenom roku zapísala už na FSŠ, od počiatku svojej vzdelávacej aktivity mala táto fakulta poslucháčov vo všetkých piatich ročníkoch.

Medzi základné vzdelávacie činnosti Fakulty stredoeurópskych štúdií patrí zabezpečenie prípravy učiteľov pre základné a stredné školy s vyučovacím jazykom maďarským na Slovensku. Ďalej sa orientuje na problematiku vzdelávania menšín, kultúrnu a sociálnu antropológiu, hungarológiu a prekladateľstvo. Príťažlivé študijné odbory ponúka tým, ktorí sa zaujímajú o problematiku dejín a kultúry národov strednej Európy. Jej absolventi sa môžu uplatniť v kultúrnych, spoločenských a sociálnych inštitúciách, v mediálnom prostredí, v štátnej a verejnej správe i v treťom sektore.

Na fakulte sa dosiaľ vyprofilovali tieto katedry: Katedra areálových kultúr, Katedra elementaristiky, Katedra maďarského jazyka a literatúry. Na vyučovaní sa podieľajú aj Ústav národných a národnostných kultúr a Ústav prírodných a informatických vied. Pracoviskom so špecifickým zameraním je ECDL – Akreditované testovacie centrum.

Veda a výskum

V súlade s moderným poňatím univerzity je v súčasnosti vedecko-výskumná činnosť jednou z prioritných aktivít Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Prepojenie vedeckého bádania a vzdelávacieho procesu je samozrejmé, veď bez výskumnej práce nie je možný odborný rast pedagogických zamestnancov.

V päťdesiatročnej histórii UKF má vedecká a výskumná činnosť jej pedagogických či špecializovaných vedeckých pracovníkov svoje nezastupiteľné miesto. Bádateľská orientácia bola vždy logicky determinovaná spoločenskou objednávkou a reálnymi potrebami, vedeckou a pedagogickou profiláciou jednotlivých pracovísk, ale, prirodzene, bola určovaná aj záujmami najvýraznejších osobností na nich pôsobiacich. Tie boli schopné určiť základné trendy vedeckého zamerania, sústrediť myšlienkový potenciál kolektívu na konkrétnu problematiku, ovplyvňovať tvorivú atmosféru a tímového ducha. V období samostatnej Pedagogickej fakulty sa veda a výskum realizovali často vo veľmi skromných podmienkach, a to v dôsledku celkového technologického zaostávania krajiny v porovnaní s najvyspelejšími štátmi Európy či sveta alebo významnými svetovými vedeckým univerzitnými centrami. Napriek tomu pracovné kolektívy i jednotlivci dosiahli úspechy v domácom i zahraničnom kontexte, Nemožno ich – aj vzhľadom na to, že sa orientujeme predovšetkým na súčasnosť – všetky vymenovať, ako pars pro toto uvedieme príklad *Kabinetu literárnej komunikácie a experimentálnej metodiky* (neskôr *Ústavu literárnej a jazykovej komunikácie*, na ktorý dnes nadväzuje *Ústav literárnej a umeleckej komunikácie*), ktorého výsledky pri rozpracovaní teórie literárnej komunikácie a interpretácie umeleckého textu nadobudli v Československu taký význam, že sa začalo hovoriť o *nitrianskej literárnovednej škole*. Svoj ohlas našli aj v zahraničí (predovšetkým cez práce prof. PhDr. Františka Mika, DrSc. a prof. PhDr. Antona Popoviča, DrSc.).

V 90. rokoch minulého storočia sa vedeckovýskumná činnosť dostáva na kvalitatívne novú úroveň, čo súvisí so spoločenskými zmenami v roku 1989, otvorením sa zahraničnej spolupráci všetkými smermi, a teda rozvojom medzinárodných kontaktov. Tak ako sa rozširovala pôsobnosť niekdajšej Pedagogickej fakulty, kreovali sa nové fakulty, katedry a napokon Univerzita Konštantína Filozofa so širokým spektrom študijných odborov, tak

sa prudko rozrastala aj škála vedeckého výskumu. UKF sa postupne zapojila do riešenia medzinárodných vedeckých projektov ako TEMPUS, SOCRATES, COMENIUS a mnohých ďalších. Samozrejme, živá je aj spolupráca s domácimi vysokými školami a vedeckými ústavmi Slovenskej akadémie vied a ďalšími inštitúciami.

Jednotlivé fakulty majú svoje výskumné priority, ktoré sú dané tradíciou a nadobudnutými skúsenosťami, no usilujú sa svoj bádateľských program neustále inovovať, reagujúc aj na aktuálne potreby spoločnosti, výrobnej a vzdelávacej praxe i európskej integrácie.

Filozofická fakulta UKF sa prednostne orientuje hlavne na jazykovedný a literárnovedný výskum zameraný na národné literatúry, jazykovú kultúru, medziliterárne vzťahy a spoločenstvá; na teóriu prekladu a históriu vyučovania cudzích jazykov; na umenovedu a estetiku; na archeologický a historický výskum zameraný na poznávanie pravekého a včasnohistorického vývoja Slovenska; na filozoficko-etickú oblasť so zameraním na sociálno-politickú filozofiu a morálne kvality človeka; na kultúrno-sociálnu a etnologickú oblasť, pričom dôraz sa kladie na etnokultúrny vývin Slovenska.

Študentská vedecká a odborná
činnosť (Filozofická fakulta)

Pedagogická fakulta svoj vedeckovýskumný potenciál prioritne zameriava na oblasť pedagogických vied: rozvojové a inovatívne aspekty vyučovacieho procesu, prevencia a protidrogová výchova, uplatňovanie informačných a komunikačných technológií vo vzdelávaní, didaktika výučby cudzích jazykov; ďalej na oblasť vied o umení a teórie vyučovania umelecko-výchovných disciplín: výskum slovenskej hudby 20. storočia, metodologické otázky muzikológie, historicko-estetické problémy výtvarného umenia, v regióne, didaktické aspekty vyučovania umelecko-výchovných disciplín; na oblasť telesnej výchovy a športu: analýza stavu, charakteru, štruktúry a vývojových trendov v pohybových aktivitách mládeže.

Vedeckovýskumná činnosť Fakulty prírodných vied sa sústreďuje predovšetkým na biologické odbory – oblasť embryotechnológií, analýza genetických markerov živočíchov, rastlín a človeka, historicko-antropologický, paleopatologický a molekulárno-biologický výskum stredovekých populácií; ďalej na ekologicko-environmentálne odbory – hodnotenie a tvorba životného prostredia; na geografické odbory – výskum regiónov na rôznej hierarchickej úrovni a priestorové dimenzie ich rozvoja; na fyzikálne odbory – analýza termofyzikálnych vlastností materiálov; na didaktiku prírodovedných predmetov, a to matematiky, informatiky a fyziky.

Katedra botaniky a genetiky
Fakulty prírodných vied

Katedra fyziky Fakulty prírodných vied

Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva zameriava vedecké bádanie predovšetkým na rómsky jazyk a literatúru, socializáciu a sociálnokultúrne zmeny rómskeho etnika, výskum súčasnej rodiny, intervenčné programy z perspektívy rôznych smerov, zlepšenie ošetrovateľských techník, výskum oblasti ochrany a podpory zdravia, výskum problematiky násilia v rodine a šikanovania v škole, zlepšenie poradenských činností v sociálnej práci.

Fakulta stredoeurópskych štúdií sa orientuje na jazykovedný výskum: slovensko-maďarské jazykové kontakty a vplyv slovenského jazyka na používanie maďarského jazyka na Slovensku; literárnovedný výskum: komparatívne analýzy niektorých maďarsko-slovenských literárnych javov v 20. storočí; na výskum histórie a súčasnosti národnostných kultúr na Slovensku a slovenskej národnostnej kultúry v zahraničí; na výskum piaristickej tradície v oblasti školstva, literatúry, jazykovedy a filozofie; na oblasť didaktickú: teória vyučovania akademických predmetov s vyučovacím jazykom národnostných menšín (bilingvizmus).

Vedeckovýskumná aktivita fakúlt sa sústreďuje na katedrách, v ústavoch, ako aj na iných špecializovaných pracoviskách, ktoré sme uviedli vyššie (v podkapitole *Štúdium a fakulty*).

Ako sme sa pokúsili ukázať, výskumná orientácia univerzity pokrýva široké spektrum prírodných, pedagogických, filozofických a sociálno-zdravotníckych vied ako v oblasti základného, tak aj aplikovaného výskumu. Riešiteľské kolektívy grantových úloh sa úspešne uplatnili a uplatňujú v rámci projektov VEGA a KEGA. Každoročne sa na fakultách uskutočňujú sympóziá a vedecké konferencie s bohatou účasťou domácich aj zahraničných vedcov a odborné semináre. Spravidla z nich v knižnej podobe (ale aj na elektronických nosičoch) vychádzajú zborníky štúdií účastníkov. Vedecká aktivita pracovníkov univerzity sa premieta aj do množstva štúdií publikovaných v domácich i zahraničných karentovaných i nekarentovaných časopisoch, v zborníkoch, ktoré vydávajú iné vedecké pracoviská, do samostatných monografií vydaných na univerzite či v iných vydavateľstvách, ako aj do príspevkov v kolektívnych monografiách.

Zahraničná spolupráca (medzinárodné vzťahy)

Ak má byť v dnešnej ére globalizácie a informačného boomu vzdelávacia činnosť univerzity efektívna a jej vedeckovýskumný program úspešný, nevyhnutná je široká medzinárodná spolupráca. Prácu a rozvoj v oblasti zahraničných vzťahov na najvyššej úrovni Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre zabezpečuje jej Oddelenie pre medzinárodné študijné programy a vzťahy. Delí sa na dve pracoviská – Referát medzinárodnej spolupráce a Európsku kanceláriu. Prvé z nich sa venuje realizácii zahraničných ciest pedagogických a vedeckých pracovníkov, výmenných stáží a pobytov na zahraničných partnerských univerzitách, druhé sa zameriava na koordinovanie spracovávaní a realizácie medzinárodných projektov v oblasti vedy a výskumu.

Hlavným cieľom dohôd o spolupráci je najmä spoločná vedeckovýskumná činnosť, výmena študentov a vedeckovýskumných pracovníkov, spoločné organizovanie vedeckých podujatí, spoločná prezentácia výsledkov práce a výmena publikácií. Základným podkladom pre realizáciu pobytov študentov a pedagógov na zahraničných univerzitách sú bilaterálne zmluvy LPP/Erasmus.

UKF má podpísané bilaterálne zmluvy s partnerskými univerzitami v Belgicku, Bulharsku, Českej republike (s viacerými univerzitami a vysokými školami), Francúzsku, Grécku, Macedónsku, Maďarsku (s viacerými univerzitami a vysokými školami), Nemecku, Nórsku, Peru, Poľsku (s viacerými univerzitami a vysokými školami), Rumunsku, San Marine, Slovinsku, Srbsku, Taliansku a na Ukrajine (s viacerými univerzitami a vysokými školami).

Univerzita je aktívnym a autonómnym členom viacerých medzinárodných organizácií. Od roku 2002 je členom *Asociácie európskych univerzít* (EUA), ktorá sa zameriava na vytváranie európskeho priestoru pre vysokoškolské vzdelávanie a výskum. V tom istom roku získala aj členstvo v *Podunajskej rektorskej konferencii*, ktorej hlavným cieľom je zvyšovanie úrovne vysokoškolského vzdelávania na členských univerzitách prostredníctvom rozvíjania dvojstranných a mnohostranných kontaktov. Členstvo UKF v ďalších medzinárodných organizáciách, ako sú AUN, CEI, CIRCEOS, COPERNICUS, EEUN, Magna Charta Univeristatum a Welcomeeurope prináša možnosť obozna-

Zahraničná návšteva na UKF v Nitre

movat' sa s pohľadmi, názormi na funkciu univerzít, problematiku vysokoškolského vzdelávania, vedy a výskumu, získavať informácie o najnovších poznatkoch a trendoch. (Podrobnejšie o zástoji UKF v medzinárodných organizáciách píše prof. RNDr. Ing. Daniel Kluvanec, CSc. vo svojom príspevku.)

Prirodzene, medzinárodné vzťahy a spoluprácu uskutočňujú aj fakulty a v oblasti vedeckého výskumu i jednotlivé katedry, resp. ústavy. Významnú rolu zohrávajú i osobné kontakty vedeckých a pedagogických autorít s medzinárodným renomé.

Svoju nie bezvýznamnú úlohu pri nadväzovaní medzinárodných kontaktov a šírení dobrého mena UKF v zahraničí zohráva udeľovanie čestných doktorátov významným európskym a svetovým osobnostiam ako prejav úcty za ich dlhoročnú vedeckú, pedagogickú či spoločensky prospešnú činnosť. Medzi zahraničnými držiteľmi čestného doktorátu sú Zdeňek Mathauer (Česká republika), Fernando Henrique Cardoso (Brazília), Robert J. Sternberg (USA), Imre Békes (Maďarsko).

Umelecká činnosť

Na Univerzite Konštantína Filozofa pôsobia dve katedry, ktoré majú umelecké zamerania vo svojom profile, obe sú situované na Pedagogickú fakultu. Ide o Katedru hudby a Katedru výtvarnej tvorby a výchovy. Na oboch, ale aj na katedrách ďalších fakúlt v minulosti pôsobili, alebo v súčasnosti pôsobia vyučujúci, ktorí sa okrem pedagogickej a výskumnej činnosti venujú aj umeleckej tvorbe, sú aktívnymi umelcami. Rozvíjajú predovšetkým výtvarnú, hudobnú, interpretačnú a literárnu tvorbu. Hudobníci sa môžu realizovať v umeleckých telesách univerzity. Uznávanými umelcami sa stali aj niektorí absolventi, ktorí kreatívne základy a zručnosti nadobudli na našej alma mater. Súčasťou činnosti tvorivých pracovníkov UKF je organizovanie koncertov, výstav, festivalov a tvorivých dielní a pod.

Katedra výtvarnej tvorby a výchovy
Pedagogickej fakulty

Študent Katedry hudby Pedagogickej fakulty

Univerzitná knižnica

Univerzitná knižnica UKF v Nitre je ústredné vedecko-informačné, bibliografické, koordinačné a poradenské pracovisko. Ako akademická knižnica poskytuje služby pedagógom, vedeckým pracovníkom, doktorandom a študentom všetkých foriem štúdia, ako aj ostatnej odbornej a kultúrnej verejnosti. Ide o absenčné a prezenčné výpožičné služby, medziknižničné služby a bibliografické a rešeršné služby. Knižnica zároveň zabezpečuje bibliografickú registráciu publikačnej činnosti všetkých pracovníkov univerzity a doktorandov.

Po dlhých rokoch provizórií sa podarilo v budove Pedagogickej fakulty vybudovať pre UK nové moderné priestory, čo umožnilo zaviesť postupne aj najmodernejšie knižničné a informačné technológie. Knižnica má k dispozícii elektronický on-line katalóg, umožňuje prístup do elektronickej kolekcie interaktívnych plnotextových referenčných príručiek a databáz Knovel pre Konzorcium slovenských knižníc, konzorciálny prístup vysokých škôl do databázy SCOPUS a prístup do elektronickej kolekcie databáz Pro-Quest 5000 international. V prevádzke je aj automatizovaný knižničný systém DAWINCI. Súčasťou knižnice je Britské centrum, ktoré poskytuje nielen knižné publikácie, ale aj organizuje čitateľské kluby, workshopy na rôzne témy, výstavy a prezentácie.

V nových priestoroch má knižnica veľkú kapacitnú rezervu pre umiestňovanie nových publikácií a knižničných jednotiek.

Študentská vedecká, odborná a umelecká činnosť, aktivity a študentské združenia

Na Univerzite Konštantína Filozofa sa každoročne konajú súťaže študentskej vedeckej, odbornej a umeleckej činnosti. Organizujú ich fakulty a príslušné katedry. Poslucháči majú možnosť vypracovať vedeckú či odbornú prácu na témy, ktoré vypisujú pedagógovia, alebo môžu tému navrhnúť aj sami. Výskum uskutočňujú a prácu píšú pod vedením pedagóga, dôležitá

je však kreativita a schopnosť samostatného formulovania a riešenia problému. Prezentácia prác je verejná a posudzuje ich odborná porota, zložená z vyučujúcich. Súťaž rozvíja odborné uvažovanie študentov, je dobrou prípravou na písanie záverečných prác (bakalárskej či diplomovej). Najtalentovanejším študentom umožňuje prípravu na potenciálne doktorandské štúdium či dokonca zapojiť sa do výskumnej úlohy katedry. Aj výsledky umeleckej tvorby, spravidla tiež realizovanej pod vedením pedagógov, posudzuje odborná porota a zväčša sa prezentujú verejne. Doktorandi majú možnosť zúčastňovať sa vedeckých doktorandských konferencií na domácej pôde aj na iných univerzitách..

Dominantnou zložkou umeleckého a kultúrneho života študentov na univerzite sú akademické súbory. Reprezentujú školu na festivaloch, prehliadkach či samostatnými vystúpeniami na Slovensku i v zahraničí. Na UKF pôsobí viacero súborov, z ktorých niektoré majú dlhoročnú tradíciu.

Folklórny súbor PONITRAN (FF) sa zameriava na slovenský folklór (hudbu, spev a tanec) z oblasti Ponitria. *Akademický tanečný súbor ATIKUS* sa venuje americkým ľudovým tancom. *Združenie priateľov autentického folklóru* (FF) oživuje ľudovú tanečnú a hudobnú tradíciu organizovaním tanečných domov. *Akademický spevácky zbor* (PF) interpretuje diela známych slovenských aj svetových autorov. *Akademický komorný súbor* (PF) interpretuje skladby pochádzajúce zo starších hudobných období i diela známych slovenských skladateľov. *Carmina Musicantica* (Katedra hudby PF) patrí medzi najmladšie hudobné kolektívy na univerzite. Svoju činnosť úspešne rozvíja aj *Maďarský spevácky zbor* (FSŠ). Na UKF pôsobia aj dva ochotnícke divadelné súbory. *Vysokoškolské divadlo VYDI* (FF) je zložené zo študentov našej univerzity, ako aj z hosťujúcich študentov iných univerzít. *Divadlo NYEK* (*Nyitrai Egyetemisták Kinjászó Köre*) vzniklo a pôsobí pri Zväze maďarských študentov v Nitre – Jugyk.

Ťažisko športovej reprezentácie UKF predstavujú kolektívne športy. Pred časom na podporu športu na univerzite vzniklo Združenie športových klubov, ktoré sa skladá z ôsmich samostatných celkov. Dominantné postavenie majú *Basketbalový klub INPEK UKF Nitra* a *Volejbalový klub UKF*. Ženský basketbal a ženský volejbal majú špičkovú úroveň, družstvá hrávali vo vyšších celoslovenských súťažiach, teraz sú v extralige. Mimoriadne úspešný Stolnotenisový klub UKF, žiaľ, z interných dôvodov zanikol. Prirodzene, univerzita

poskytuje svoje športoviská aj na pohybové vyžitie všetkých študentov, teda aj väčšiny, ktorá nie je registrovaná v kluboch.

Študentská činnosť sa rozvíja aj v univerzitných združeniach a kluboch. Najvýznamnejším občianskym združením študentov, ktoré sa venuje príprave rôznych podujatí a organizovaniu neštudijných aktivít poslucháčov, je *Študentský parlament UKF*. Zložený je z volených zástupcov študentov v akademických senátoch univerzity a jednotlivých fakúlt, ale je otvorený aj pre ostatných študentov. Najväčším podujatím, ktoré parlament organizuje a ktoré má už dlhoročnú tradíciu sú *Študentské dni nitrianskych univerzít*. Konajú sa pri príležitosti Dňa študentstva. Organizuje tiež *Októberfest UKF* – športové a hudobné podujatie na začiatku akademického roka, internátnu futbalovú ligu (halový futbal) či vydávanie študentského časopisu *Občas Nečas*. Vyvíja aj ďalšie aktivity.

Klub kresťanských študentov na UKF LUMEN pôsobí pri Katedre náboženských štúdií FF. Venuje sa duchovnému rastu študentov univerzity, organizuje pravidelné duchovné stretnutia a bohoslužby v študentských domovoch Zobor a Nitra.

Občianske združenie STORM pri UKF v Nitre pôsobí od mája 2002. Založili ho študenti Katedry sociálnej práce a sociálnych vied FSVaZ. Jeho hlavným projektom je Krok vpred, ktorý sa zameriava na sekundárnu prevenciu drogových závislostí a prevenciu HIV/AIDS. Jeho členovia vykonávajú terénnu sociálnu prácu, združenie vytvára priestor najmä študentom sociálnej práce na overenie si poznatkov v praxi. Aktivity sa uskutočňujú v priamom kontakte s cieľovými skupinami v ich prirodzenom prostredí – na ulici.

Zväz maďarských študentov – JUGYIK združuje poslucháčov maďarskej národnosti z Univerzity Konštantína Filozofa a Slovenskej poľnohospodárskej univerzity. Zameriava sa na vzdelávaciu, literárno-umeleckú a zábavnú činnosť. Organizuje osvetové, divadelné, tanečné, recitačné a iné krúžky. Vydáva úspešný študentský mesačník *Presstige*.

The background of the page is a photograph of a sports field, likely a soccer pitch, with a large mountain in the distance under a clear blue sky. In the foreground, there is a red running track. A person in a red shirt is partially visible on the right side. The title text is overlaid on the middle of the image.

MINIZÁVER alebo NA PRAHU NOVÉHO POLSTOROČIA

Naša publikácia, ktorú vydávame pri príležitosti 50. výročia existencie Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, sa iba čiastočne venovala obzretiu sa späť, bilancovaniu, dejinám či dávnejším časom. (Hoci hodnotiť i prehodnocovať je čo.) O čosi viac sa zamerala na zmapovanie dynamických premien posledných rokov a na opis súčasného stavu. Univerzita je stále mladá – veď napokon ešte žijú viacerí pamätníci, ktorí stáli celkom pri jej začiatkoch na prelome päťdesiatych a šesťdesiatych rokov 20. storočia, zakladali prvé katedry, vytvárali prvé študijné projekty – a mladosti prislúcha radosť zo života v prítomnosti a optimistické vyhliadky do budúcnosti. Sme presvedčení, že na prahu druhého polstoročia sa pred našou univerzitou otvárajú nové perspektívy.

LITERATÚRA A PRAMENE

Andruška, Peter (ed.): *40 rokov Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre*. Nitra, Univerzita Konštantína Filozofa 1999, ISBN 80-80-50-244-7.

<http://www.ukf.sk>

Klvanec, Daniel a kolektív: *Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre 1999 – 2002*. Nitra, Univerzita Konštantína Filozofa 2002, ISBN 80-8050-513-6.

Kopál, Ján (ed.): *20 rokov Pedagogickej fakulty v Nitre*. Nitra, Pedagogická fakulta 1979.

Kopál, Ján (ed.): *Pedagogická fakulta v Nitre*. Bratislava, Vydavateľstvo Obzor 1978.

Kopál, Ján – Šedivý, Ondrej (ed.): *Pedagogická fakulta v Nitre*. Nitra, Dekanát Pedagogickej fakulty v Nitre 1989.

Pastier, Jozef: *Desať rokov vysokoškolského vzdelávania učiteľov základnej školy*. Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo 1970.

Zborník 10 rokov Pedagogickej fakulty v Nitre, Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo 1969.

OBSAH

ÚVOD	strana 3
UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V HISTORICKOM PRIEREZE	strana 7
Malé a veľké medzníky v dejinách UKF (Kalendárium)	strana 17
HLASY NAJVVYŠŠÍCH FUNKCIONÁROV (1959 – 2009)	strana 18
Prof. PhDr. Ing. Jozef Pastier, CSc.: Postrehy o vzdelávaní učiteľov	strana 23
Prof. PhDr. Michal Soták, CSc.: Pedagogická fakulta v rokoch 1970 – 1988	strana 27
Prof. RNDr. Ondrej Šedivý, CSc.: Pedagogická fakulta v Nitre 1988 – 1989	strana 33
Prof. PhDr. Peter Liba, DrSc.: Čitateľné reflexie	strana 39
Prof. RNDr. Ing. Daniel Kluvanec, CSc.: Na prelome miléníí: rozvoj UKF v rokoch 1999 – 2006 (Kontinuita a progres)	strana 49
Prof. RNDr. Libor Vozár, CSc.: UKF dnes	strana 69
UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V SÚRADNICIACH SÚČASNOSTI	strana 78
Štúdium a fakulty	strana 84
Veda a výskum	strana 90
Zahraničná spolupráca (medzinárodné vzťahy)	strana 94
Umelecká činnosť	strana 96
Univerzitná knižnica	strana 97
Študentská vedecká, odborná a umelecká činnosť, aktivity a študentské združenia	strana 97
MINIZÁVER alebo NA PRAHU NOVÉHO POLSTOROČIA	strana 101
LITERATÚRA A PRAMENE	strana 102

POLSTOROČIE V SLUŽBÁCH VZDELANOSTI

50 rokov Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre

Vydala	Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Mimo edície	
Redaktor publikácie	Doc. PhDr. Igor Hochel, PhD.
Grafický dizajn, sadzba	Peter Jánsky
Technickí redaktori	Jana Krajčovičová, Tatiana Palkovičová
Obálka	Peter Jánsky (s použitím podkladov akad. mal. Jozefa Dobiša) Ľubomír Balko a archív autorov
Fotografie	
Vydanie prvé	
Strán	104
Rok vydania	2009
Tlač	ŠEVT, a. s., Plynárenská 6, 821 09 Bratislava
ISBN	978-80-8094-596-1